

Povestea Vorbei 21

Publicație de cultură scrisă
editată conf. Legii 186/2013

Asociația oamenilor de știință și artă - ECOSTAR 21

ISSN 2285 - 6919
ISSN-L 2285 - 6919

INTOL PRESS • Anul XIV (XIX-2006, XXXIII-1992), nr. 4 (76) - noiembrie 2025

www.culturaarsmundi.ro

Cuprins:

- O TRADIȚIE CARE SE PĂSTREAZĂ!...
Simion PETRE pag. 1
- ARHIM. VENIAMIN MICLE (1939-2025) -
COMUNICAT DIN PARTEA DIRECȚIEI JUDEȚENE
PENTRU CULTURA VALCEA
Florin EPURE pag. 2
- BISERICA NOASTRĂ CREȘTIN ORTODOXĂ
ESTE ÎN DOLIU!...
Gheorghe JIANU pag. 2
- POEZII
Sagitaris pag. 2
- ANNA DE NOAILLES ÎN TRADUCEREA
ACADEMICIAN ION AUREL POP
Constantin LUPEANU pag. 3
- CE FACEM CU ROMÂNII?
Puiu RĂDUCAN pag. 3
- POEZII
Marinela BELU CAPȘA pag. 4
- POEZII
Marius MĂRĂCINESCU pag. 4
- POEZII
Maria MATEI pag. 4
- CE TOAMNĂ
Ionuț ȚENE pag. 4
- ZBOR FRĂNT
Petre DINULICĂ pag. 4
- COMENTARIU LITERAR LA POEZIA „AVEM O ȚARĂ”
Ionuț ȚENE pag. 5
- CHRISTINE BERNADETTE ROUSSEAU:
„ADEVĂRATA POVEȘTE A LUI AQ* ÎN NOAPTEA
ACEASTA NU E LUNA. ÎN NOAPTEA ACEASTA
ESTE LUNA”
S-P CICKIRDAN pag. 6
- PRIN GÂNDURI SIMPLE ȘI VISE ÎMPLINITE,
CU JENI IOANA DICU
Zenovia ZAMFIR pag. 7
- POEZII
Luca CIPOLLA pag. 7
- BLAJIN
Cristian Ovidiu DINICĂ pag. 8
- EDIFICII CULTURAL-ISTORICE ROMÂNEȘTI
Emit MANZUR pag. 8
- DIMITRIE GUSTI - UN SOCIOLOG EMBLEMATIC
Gheorghe PANTELIMON pag. 9
- ARMENIA MEA
Isadora Rodica LUNGAN pag. 9
- POEZII
Marian ILIE pag. 9
- PĂRINTELUI GHEORGHE CALCIU-DUMITREASA
Tudor NEDELCEA pag. 10
- CONSTANTIN ZĂRNEȘCU: „ROMÂNUL
GAGAUZ DIN VAMA VECHE”
Petre CICHIRDAN pag. 11
- SECVENȚA 4
Margareta SAIMAC pag. 11
- FESTIVALUL MUNTELUI LA VOINEASA
Mihai SPORIȘ pag. 12
- SATELE CEHEȘTI DIN CLISURA DUNĂRII
Constanța BADEA pag. 12
- ATENEUL ROMÂN RIDICAT PE LOCUL BISERICII
„SFÎNȚII PATRUZECI DE MUCENICI”
Pr. Nicolae MOGA pag. 13
- PRIMĂRIA MUNICIPIULUI VÂLCEA
Biroul de Presă pag. 14
- FILIALA LSR-OLT DAMIAN STĂNOIU...
Ana VASILIE pag. 14
- MIOARA OHÎI - POEZIA SA SE HRĂNEȘTE DIN
MEMORIA AFECTIVĂ A COPILĂRIEI
Al. Florin ȚENE pag. 15
- POEZII
Mioara OHÎI pag. 15
- SĂRBĂTOAREA CĂRȚII LA „ORIZONT” TIMIȘOARA
Ana-Maria LAZĂR pag. 15
- STEMA BISERICII ORTODOXE ROMÂNE (BOR)
Gheorghe STANCIU-OPĂTEȘTI pag. 16
- MISTERE PE CĂRĂMIZILE DE LA MĂNĂȘTIREA
TUTANA
C. LUPEANU pag. 16

O TRADIȚIE CARE SE PĂSTREAZĂ!...ANUAL LA CĂLIMĂNEȘTI ARE LOC UN SIMPOZION „NEAGOE BASARAB”

Simion PETRE

Pentru cei mai mulți dintre noi ziua de 30 septembrie 2025 a fost o adevărată sărbătoare, la Biblioteca Orășenească A.E. Baconsky din Călimănești având loc un simpozion Neagoe Basarab, domn și principe de rang înalt în lumea medievală, europeană, al Țării Românești. Sărbătoare, deoarece el reprezintă o adevărată mândrie că noi acum suntem urmașii lui și avem posibilitatea să o petrecem. Unul dintre domnitorii români, valahi, sec. XV- XVI și care a domnit între 1459 - 1521. Îl considerăm pe Neagoe Basarab domnitor vâlcean fiindcă a fost educat la Mănăstirea Bistrița vâlceană, după cum era moda vremii, a primit o educație aleasă de la călugărul Macarie de la aceeași Mănăstire, „patriarhul Nifon, refugiat la curtea Craioveștilor, și de la Maxim Brancovič” (wiki 03 11 25)...și fiindcă a ctitorit așezarea monahală din Insula Ostrov din Călimănești. Neagoe Basarab, un mare învățat, care a reușit să cunoască bine mai multe limbi de circulație europeană, precum și greaca, slavona și latina....*Cel mai cult domnitor!*...l-a consacrat istoria. Îl laudăm pe Neagoe Basarab pentru că este ctitorul Mănăstirii Curtea de Argeș și pentru că a scris „Învățăturile lui Neagoe Basarab către fiul său Teodosie” lucrare renașcentistă de excepțională valoare care l-a determinat pe Țarul Ivan cel Groaznic să o... copieze, să fie și el cineva! Neagoe Basarab mai mult decât domnitor muntean, un principe european cunoscut pe întreg continentul civilizației vechi a oceanului...precum și în civilizația pădurii și a muntelui...civilizația continentală a lanțului carpatic!

La Călimănești și nu la Ostrov și nici la Mănăstirea

Cozia, ci la Biblioteca A.E. Baconsky, în ziua cu pricina a avut loc simpozionul care i-a adus față în față cu marea istorie pe Fenia Driva în calitate de organizator și moderator, pe cetățeni de vază ai Călimăneștilui și nu la urmă pe cei mai preocupați de figura marelui înaintaș și domnitor: Mihai Sporiș, Pr. Constantin Mănescu, Mihai Mustăța și nu în cele din urmă pe specialistă în „Doamna Despina”, soția lui Neagoe Basarab, o descendentă din puternica familie a sârbului Brancovič, Ligia Rizea cunoscut istoric și nevasta poetului Felix Rizea (1950 - 1999), amândoi, după părerea noastră, importanți și interesați scriitori vâlcani ai sfârșitului de secol XX; dumneaei, după anul 2000! Din sală au participat la discuții subsemnatul care am provocat conferințarii la o mini dezbateră a legăturii dintre Neagoe Basarab și Ivan cel Groaznic; comandorul profesor inginer Gh Gavrilă care și-a completat intervenția cu o poezie proprie, și prof. Gh Oprica care a venit cu multe noutăți din învățământul călimăneștean. În sală a fost prezentă și șefa culturii din cadrul Primăriei Orașului Călimănești, Ermina Buduleci.

Au conferențiat prof. Mihai Mustăța: „Replică peste ani lui Eugen Istodor” și în care ni se dă un fragment după original din

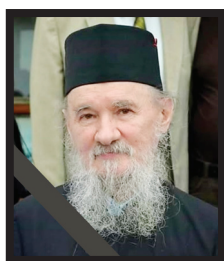

Scrisoarea lui Neacșu din Câmpulung-1521; pr. Constantin Mănescu: „Poziția internațională a Țării Românești în vremea Sfântului Voievod Neagoe Basarab”; scriitorul Mihai Sporiș: « Neagoe Basarab...în „Casa Păcii” » - lucrări prezentate în ziarul trimestrial *Forum vâlcean* nr. 4/ 2025, toți trei din cadrul Asociației Seniorii Vâlcea, și Ligia Rizea: „Sfânta cuvioasă Platonida de la Argeș, fosta doamnă Despina Milița (Elena) soția Sfântului Neagoe Basarab”...la fel, lucrare publicată în același ziar trimestrial *Forum vâlcean* nr 4/2025...

(Continuare în pag. 2)

ARHIM. VENIAMIN MICLE A ÎNCETAT DIN VIAȚĂ (1939 - 2025)

Dumnezeu să-l ierte!...S-a ridicat la cer un mare prieten al credincioșilor, un mare om de presă, un mare prieten al culturii vâlcene...Nu va fi șters din caseta redacțională a Intol Press decât atunci când această presă va dispărea! Contribuția Arhimandritului Veniamin Micle de la Mănăstirea Bistrița la nemurirea actului cultural vâlcean este fără egal! Fie-i ușoară țărâna stelară care-i va acoperi trupul de demn urmaș al lui Adam!...al lui Macarie!...al lui Mihail Moxa!...și al lui Udriște Năsturel!...(Redacția *Cultura Ars Mundi*)

CULTURA vâlceană a primit premiul Ligii
Scriitorilor Români (LSR) pe anul 2020

PETRE CICHIRDAN - PREMIUL UZPR/2016 PENTRU „REVISTELE CULTURALE ALE RÂMNICULUI” CULTURA *Ars Mundi*
• CULTURA vâlceană • POVEȘTEA VORBII 21 • SENIORII • FORUM vâlcean

O TRADIȚIE CARE SE PĂSTREAZĂ!...ANUAL LA CĂLIMĂNEȘTI ARE LOC UN SIMPOZION „NEAGOE BASARAB”

(Urmare din pag. 1)

NOTA: pe Video Arhiva din Cultura Ars Mundi (și prin you tube) puteți viziona:

- FENIA DRIVA DESCHIDE SIMPOZIONUL ÎNCHINAT DOMNITORULUI NEAGOE BASARAB- CĂLIMĂNEȘTI 2025
- MIHAI MUSTĂȚEA - SIMPOZION ÎNCHINAT DOMNITORULUI NEAGOE BASARAB - CĂLIMĂNEȘTI 2025
- LIGIA RIZEA- SIMPOZION ÎNCHINAT DOMNITORULUI NEAGOE BASARAB- CĂLIMĂNEȘTI 2025
- Mihai SPORIȘ- SIMPOZION ÎNCHINAT DOMNITORULUI NEAGOE BASARAB- CĂLIMĂNEȘTI 2025
- GH GAVRILĂ, GH OPRICA- SIMPOZION ÎNCHINAT DOMNITORULUI NEAGOE BASARAB- CĂLIMĂNEȘTI 2025.

ARHIM. VENIAMIN MICLE (1939 - 2025) - COMUNICAT DIN PARTEA DIRECȚIEI JUDEȚENE PENTRU CULTURĂ VÂLCEA

În seara zilei de 17 noiembrie 2025, a trecut la cele veșnice unul dintre marii părinți cărturari ai monahismului românesc și un neobosit ostentor al culturii teologice, Părintele Arhimandrit Veniamin Micle, duhovnicul Sfintei Mănăstiri Bistrița. Plecarea sa dintre noi, la venerabila vârstă de 86 de ani, lasă în urmă nu doar o lacună duhovnicească, ci și un gol adânc în cultura și memoria noastră identitară.

Născut în nordul spiritual al țării, în satul Plopiș-Șișești, Prea Cuviosul Părinte Veniamin a întrupat, de-a lungul întregii sale vieți, chipul monahului statornic, desăvârșit în rugăciune și devotat slujirii lui Hristos și culturii române. De la primele sale nevoițe la Rohia și până la anii de formare academică la Cluj, Sibiu, București sau Strasbourg, destinul său a fost marcat de o rigoare duhovnicească rar întâlnită, dublată de o erudiție care a rodit în peste 100 de volume, sute de studii și nenumărate ediții de texte fundamentale pentru istoria tiparului, a spiritualității și a culturii bisericești.

Pentru județul Vâlcea și pentru patrimoniul său sacru, părintele Veniamin a avut un rol providențial. Cu jertfelnicie și tenacitate, a redeschis calea renașterii vieții monahale la Mănăstirea Bistrița, readucând rugăciunea

acolo unde vreme de decenii fusese stingherită. A zidit nu doar biserici și chilii, ci suflete și conștiințe. A rânduit biblioteci, a restaurat manuscrise, a readus la lumină valori uitate ale culturii românești, consacrand Bistrița drept un centru de spiritualitate și carte a întregii Țări Românești.

De o modestie exemplară, un adevărat isihast al vremurilor noastre, părintele Veniamin și-a petrecut ultimii ani în tăcere și rugăciune lângă bolnița vechilor sihaștri. S-a mutat la Domnul așa cum a trăit: în liniște, în stare de trezvie și cu inima înălțată către lumina veșniciei.

În numele Direcției Județene pentru Cultură Vâlcea și al tuturor celor care prețuiesc moștenirea spirituală a acestei zone binecuvântate, aducem un omagiu de recunoștință și ne plecăm în fața unei vieți slujite întru adevăr, frumusețe și credință. Plecarea sa ne întristează, dar opera și pilda lui rămân pentru totdeauna.

Dumnezeu să-l odihnească în ceata dreptilor și să-i așeze sufletul în lumina neînserată a Împărăției Sale!

Veșnică pomenire părintelui cărturar Arhimandrit Veniamin Micle!

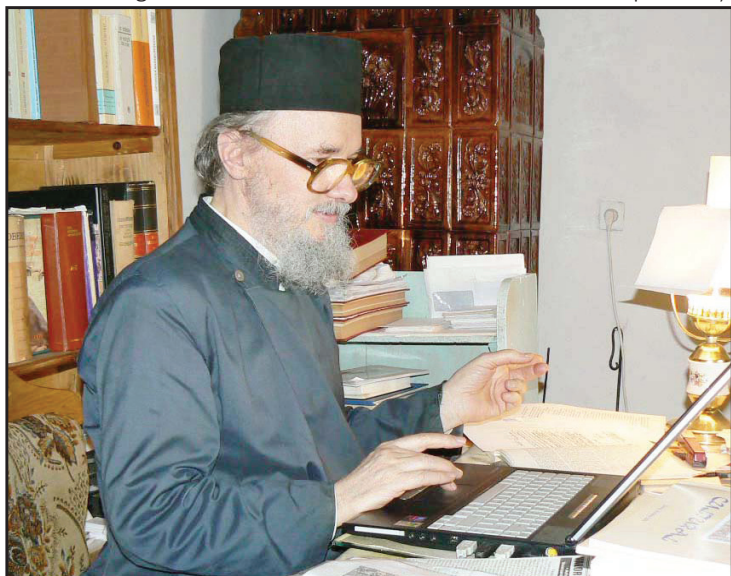
Cu Arhim. Veniamin Micle la Costești (2015)

Florin EPURE

BISERICA NOASTRĂ CREȘTIN ORTODOXĂ ESTE ÎN DOLIU! PĂRINTELE ARHIMANDRIT VENIAMIN MICLE DE LA MĂNĂSTIREA BISTRIȚA-OLTEANĂ A TRECUT LA DOMNUL....

Cu adâncă suferință sufletească vă anunț că luni 17 noiembrie 2025, ora 22,15 ne-a părăsit una din cele mai marcante personalități ale Bisericii noastre Creștin-Ortodoxă, Arhimandrit Veniamin Micle la vârsta de 86 de ani, statornic la Mănăstirea Bistrița-Olteană din județul Vâlcea. Rămâne pentru noi părintele duhovnic cu mult har coborât peste dânsul de Bunul Dumnezeu, ce s-a îngrijit de noi păcătoșii, vreme de peste 70 de ani.

Îmi este greu să vorbesc la trecut de cel care mi-a fost prieten și

duhovnic, peste 46 de ani, de la care am învățat foarte multe lucruri despre viață și credință. Părintele Veniamin Micle lasă în urmă Sa pentru prezent și generațiile viitoare un adevărat filon de aur prin cărțile scrise în număr de 178, fiind un bun și desăvârșit cercetător istoric și religios, nu întâmplător a fost definit „Macarie al vremurilor noastre”.

Cei care doresc să-și ia rămas bun de la părintele Arhimandrit Veniamin Micle, vă anunț că slujba de înmormântare va avea loc vineri 21 noiembrie ora 12,00 la Mănăstirea Bistrița-Olteană, unde își va duce somnul de veci. Slujba de înmormântare va fi oficiată de către Înaltpreasfinția sa, Arhiepiscopul Râmnicului, împreună cu un sobor de preoți și călugări.

Preacucernice părinte și duhovnic, VENIAMIN MICLE, mă înclin în fața catafalcului, și vă asigur cât voi fi existent pe acest pământ, să vă port în suflet și mă voi ruga Bunului Dumnezeu să vă țină Veșnic Lumina Aprinsă și să vă aibă în grijă la Dreapta Sa. Candelă sufletului meu va rămâne permanent aprinsă cu respect și recunoștință pentru tot ce ați însemnat pentru mine....

Prea Cucernice părinte Arhimandrit Veniamin Micle mergeți în mijlocul Îngerilor să le citiți din Sfânta Scriptură, ruga pentru nemurirea noastră pe acest pământ, căci ne-ați iubit și v-ați rugat pentru noi neconținut cât ați trăit.

DRUM BUN drag părinte Veniamin Micle, și Dumnezeu să vă ierte păcatele și să vă țină aprinsă lumina veșniciei!....

Cu pioșenie și recunoștință pentru dragul meu părinte duhovnic, Arhimandrit Veniamin Micle, **Gheorghe JIANU**.

18 noiembrie 2025, Râmnicu Vâlcea

SAGITTARIUS

ÎN VÂRFUL PENIȚEI

Pseudoscriitorilor

S-au înmulțit scriitorii,
Nicio zi fără lansare.
Ce constată cititorii?
Multe cărți nu au valoare.

„Oratorului” de serviciu

Vorbește fără nctare.
Publicul e plictisit,
Că spune lucruri banale.
El se crede erudit.

Austeritatea ucide

Hrană e tot mai puțină,
E criză alimentară,
Mulți se-nchină și suspină:
De-am mai trăi pân' la vară.

ANONIMUS

COMPLETARE

Unor autori de carton

Cum se spune astăzi în popor
Pușcăria-i Facultate,
Deși n-au citit o carte,
Primesc diplomă de scriitor.

ANNA DE NOAILLES ÎN TRADUCEREA ACADEMICIAN ION AUREL POP

Constantin LUPEANU

Dragi prieteni, vă prezint o traducere impecabilă a Acad. Ion Aurel Pop, Președintele Academiei, a poeziei Annei de Noailles: „Il fera longtemps clair ce soir” („Zilele-s lungi. Sub clarul de lună se-înserează”)

Anna de Noailles (1876-1933)

Contesa Anna de Noailles, născută prințesă „Bibesco Basaraba de Brancovan” la Paris, în 15 noiembrie 1876, s-a stins tot la Paris în 30 aprilie 1933. A fost poetă și romancieră de expresie franceză, provenită din familiile boierilor Bibescu și Craiovești din Țara Românească, fiică a prințului Grigore Bibescu-Basarab, fiul, la rândul lui, al prințului român Gheorghe Bibescu (domn între 1843 și 1848) și al prințesei Zoe Brâncoveanu. În 1897, s-a căsătorit cu Mathieu de Noailles (1873-1942), al patrulea fiu al ducelui de Noailles și au făcut parte din înalta societate pariziană. Cuplul a avut o fiică, Anne Jules (1900-1979). Anna de Noailles a scris trei romane, o autobiografie și numeroase poezii. Temele poeziei – de un lirism pasional – sunt dragostea, natura și moartea. Salonul său de la Paris atrăgea mai toată elita intelectuală și mondenă, literară și artistică a epocii, adică de la începutul anilor 1900: Edmond Rostand, Paul Claudel, André Gide, Marcel Proust, Maurice Barrès, Frédéric Mistral, Robert de Montesquiou, Paul Valéry, Jean Cocteau, Alphonse Daudet, Pierre Loti, abatele Mugnier sau Max Jacob. A fost prietenă apropiată a lui George Clemenceau. Împreună cu soția lui Alphonse Daudet și cu fiica lui Théophile Gautier, a creat premiul „Vie Heureuse” (devenit mai târziu „Fémina”), prin care recompensa cea mai bună operă franceză în proză și poezie. Ana de Noailles i-a inspirat pe mulți pictori care i-au făcut portretul și a devenit modelul unui bust de marmură făcut de Auguste Rodin și expus azi la Muzeul Metropolitan din

New York. Replici ale bustului (din bronz, argilă, ghips) se află Muzeul Rodin, la Muzeul d’Orsay și la Muzeul Marmottan Monet din Paris. A fost prima femeie din istorie Comandor al Legiunii de Onoare. Academia Franceză a creat un premiu în onoarea ei. Liceul francez din București îi poartă numele.

ANNA DE NOAILLES

Il fera longtemps clair ce soir

Recueil: „Le Cœur innombrable”

Il fera longtemps clair ce soir, les jours allongent,
La rumeur du jour vif se disperse et s’enfuit,

Et les arbres, surpris de ne pas voir la nuit,
Demeurent éveillés dans le soir blanc, et songent...
Les marronniers, sur l’air plein d’or et de lourdeur,
Répandent leurs parfums et semblent les étendre ;
On n’ose pas marcher ni remuer l’air tendre
De peur de déranger le sommeil des odeurs.
De lointains roulements arrivent de la ville...
La poussière, qu’un peu de brise soulevait,
Quittant l’arbre mouvant et las qu’elle revêt,
Redescend doucement sur les chemins tranquilles.
Nous avons tous les jours l’habitude de voir
Cette route si simple et si souvent suivie,
Et pourtant quelque chose est changé dans la vie,
Nous n’aurons plus jamais notre âme de ce soir...

Zilele-s lungi. Sub clarul de lună se-înserează

(Traducere de Ion Aurel Pop)

Zilele-s lungi. Sub clarul de lună se-înserează.
Vuietul viei zile se duce-încet și piere,
Arbori, mirați de-a nopții nevedere,
Stau treji în seara albă și visează.

Castanii-în cer, cu aur și foi împovărate,
Tot izuri răspândesc și pare că le sting;
Nu tinzi să umbli, în-aer se preling,
De teamă să nu tulburi miresme-însomnurate.

Din urbe, zumzet vechi acum sosește ...
Și adierea lină înalță pulberi fine,
Iar pomul mișcător-l îmbracă bine,
Pe calmele poteci ușor pășește.

Deprinși nu suntem zilnic a vedea
Calea cea simplă și ades urmată
Și totuși viața e-n ceva schimbată,
Al serii-acestea suflet nicicând vom mai avea ...

SCRIITOR LA ZIAR

CE FACEM CU ROMÂNII?

Puiu RĂDUCAN

Marele Nicolae Iorga spunea că România este singura țară din lume care se-nvecinează cu același neam.

În ultimii ani am avut ocazia să circul prin aceste teritorii, să „iau pulsul” românilor de acolo. M-a impresionat dorul lor de patria-mumă. Am pierdut teritorii din nesăbuiința unor conducători care au luat decizii proaste, în special după războaie și din cauza amestecului în treburile altora am pierdut teritorii. Și acum mă întreb: Ce a căutat tatăl meu la Cotul Donului de unde s-a întors cu o mare rană (de la umărul stâng până la cot), cicatrice pe care a purtat-o până l-a-nghițit pământul? Am pierdut teritorii cu români cu tot și aceștia suferă cumplit.

În Maramureșul ucrainean, de două ori mai mare ca Maramureșul nostru, locuiesc o sumedene de români. I-am cunoscut pe mulți dintre ei. Mulți și în condițiile de azi, de război, trec podul de la Sighetul Marmăției și vin la lucru la noi în țară. Poartă nume românești, vorbesc românește, dar statul nostru refuză să le acorde cetățenia de români.

Această zonă românească din Ucraina a dat țării un academician.

În urma unei vizite în acea zonă ucraineană (cu români) a venit și un „ilustru” ministru cu numele căruia nu vreau să pătez o coală de hârtie. Românii de acolo l-au rugat să-i ajute cu un bust pentru reputatul academician. Nici una, nici două, groful ministru român le-a spus să facă un soclu că le aduce „domnia sa” bustul și... bust s-a făcut.

M-am fotografiat eu lângă acel soclu.

În Bucovina de Nord se reduc drastic școlile în limba română, se dărâmă biserici, placa cu chipul lui M. Eminescu a fost smulsă de pe o clădire.

Despre românii din Pocuția nu se mai știe nimic.

În Basarabia cam știm ce se întâmplă.

Despre Bugeacul din sudul Basarabiei, la fel, nu se mai știe nimic.

La fel în Cadrilater, locul unde este castelul reginei.

A cui regină a fost cea care are castel la Balcic?

Bulgarii, ca și sârbii, au modificat până și numele românilor.

În Valea Timocului românii nu știu să scrie și să citească românește. Acum vreo doi ani s-a făcut la Cladova un centru românesc unde veneau români de toate vârstele să învețe și să scrie românește. La acest centru am donat cca 100 de cărți și un număr foarte mare de reviste și ziare. Mereu am ținut legătura cu românul sârb, Mihailo Vasilievici (lui i-am dăruit cărțile și ziarele), argintul viu al mișcării românești din Timoc.

Mai alalteieri, mai bine zis pe data de 14 nov. 2025 am fost în vizită prin Valea Timocului și, evident, am fost să-mi vizitez prietenul. (Cine nu crede, să se uite pe fcb unde sunt cu acest român și cu noile ziare și reviste pe care i le-am dus). Pe lângă bucuria reverderii am primit și o veste tristă. Autoritățile sârbe fac presiuni „discrete” asupra românilor care merg la centru să învețe a citi și a scrie românește. „Pentru ce le trebuie așa ceva?”

Centrul a slăbit enorm și autoritățile sârbești nu sprijină cu absolut nimic viețuirea acestui centru românesc gata de „moarte”.

Când mă gândesc cum noi, aici acasă, facem toate nazurile națiunilor conlocuitoare, ba chiar îi alegem să ne și conducă, încep iar cu blestemele.

O situație mai blândă o au românii din Voivodina, despre care se spune că au aceste drepturi „elastice” din vremea Mariei Terezia a Austriei.

Despre românii din Crișana maghiară, iar nu se mai știe nimic.

Așadar, am dat o raită prin ținuturile românești din jurul României. Românii n-o duc bine, iar de soarta lor nu se ocupă nimeni.

Ajutăm Ucraina la război, iar ei ne împuținează școlile în limba română, ne dărâmă biserica, iar conducătorii noștri ne atacă și pe noi.

La halul în care au adus țara, la felul cum au sărăcit-o, cum au îndatorat-o, cum să mai ai pretenții la acești idioți, la acești criminali care-și distrug cu taxe, biruri, împrumuturi și tăieri din venituri propriul popor? Cum să te aștepti la ceva bun din partea lor?

Și românul plânge!

17112025-B. Olănești

MARINELA BELU CAPȘA

Ultimul rol (Regizoarei de teatru Doina Migleczi)

Fericită ai fost doar când ai sângerat pe scenă.
Munții i-ai urcat trecând prin văile adânci.
Ai suferit și ai perseverat muncind pe brânci.
Nu gândeai că soarta-i o perfidă cangrenă!

Corabie lovită de amăgitoare valuri destinul tău
Aplaudat pe scenă, dar invidiat de mulți neinstruiți
Ce nu știau și nici nu acceptau că puteai să-i înfrunți
Cu bine, cu un zâmbet și cu un salut, contrar celui rău.

Pe mulți i-ai ridicat din șanț și, din datorie,
Le-ai arătat cum să meargă pe drumurile vieții,
Cum transpiră prin muncă artiștii și poeții,
Cum se botează ei cu apă moartă și cu apă vie.

Corabie udată de valuri bete viața ta,
Nu ai cedat când mersul ți-a fost tot mai greu.
Ai crezut în munca ta și în Dumnezeu,
Dar nedreptățile și oboseala te-au lovit cu barda.
Soțul, suflet blând, calm și răbdător
A fost adevăratul umăr și singurul tău sprijin
Până-n ultimul lui ceas făcându-și multe gânduri
Cum o să trăiești tu fără el, în viitor!

Prietenii te-au prețuit și nu te vor uita.
Au lăcrimat cu toții la ultimul tău rol
Ce l-ai jucat prea bine, nu pe scenă ci-n pridvor!
Și aplauze-ai primit, așa cum îți plăcea!

Adevărul

Adevărul e dureros ca o plagă deschisă.
Pentru a-l afla trebuie
să îndepărtezi toate minciunile
care înfloresc în jurul lui,
așa cum cresc ciupercile după ploaie.
Multă otravă sufletească în căutarea lui.
Adevărul e relativ în lumea asta plină de iluzii
și atât de complicată.
Sunt adevăruri care acoperă minciunile
și invers, minciuni necesare
care se acoperă unele pe altele precum foile de ceapă.
Adevărul este cometa care strălucește în soare,
dar amenință lumea cu căderea ei.
În copilărie ești fericit pentru că totul e adevăr.
Adult fiind, trebuie să alegi între alb și negru,
să vezi cu ochii realității,
să alungi otrava din suflet.
Călcăiul lui Ahile e punctul nevralgic în aflarea adevărului.
Minciuna și adevărul,
paradisul și infernul sunt în spiritul nostru,
aici și acum.
Omul este perfect cu adevărul și minciuna lui,
cu bucuriile și dramele lui,
căci perfecțiunea există.
Ea este Tatăl Nostru
care a creat universul perfect,
cu multă iubire.
Trebuie doar să deschizi larg ochii să vezi,
să simți iubirea,
să trăiești viața cu bucuriile și păcatele ei,
să cauți adevărul, divinitatea din tine.
Viața este o operă de artă, trebuie doar să ai curaj
să mergi pe drumul ei drept,
să iubești,
să fii uman (cu limitele lui),
să crezi în bine și adevăr.
Corpul omului este un templu
înconjurat de adevăruri și minciuni.
Așa cum soarele dă lumină,
și omul poate,
cu dragoste și curaj,
să armonizeze visele cu realitatea,
să vindece rănilor sufletești,
să transforme frica și minciuna
în frumos și adevăr!

MARIUS MĂRĂCINESCU

Mistreții

Când ați colindat pădurea,
dragi copii, ați observat
niște gropi, așa aiurea?
Cine să le fi săpat?

Niște rămători cu ticuri,
niște buldozere mici,
care caută nimicuri
pe sub tufe de urzici.

Și așa lăsau în urmă
cratere-n care ploua,
iar puilul mai mic din turmă
când cădea, abia ieșea.

Despre porci mistreți e vorba,
chiar când se domesticesc
nu pot să-și mănânce ciorba
până nu se-nămolesc.

Și ei caută întruna
rădăcini și ierburi dulci
noaptea când răsare luna
și sunt siguri că te culci.

Casa lor e în pădure,
peste tot știu colida,
numai toamna vin să fure
porumbii de pe tarla.

Încolo, trăiesc în pace
și își văd de ale lor
printre alte dobitoace,
făcând săpături de zor.

Să fii darnic!

Somnul greierilor, iarna,
e un vis amăgitor
și doar Moș Crăciun, cu daruri,
intră în căsuța lor.

Ei îi cântă din vioară,
Doamne, cât e de frumos!
Stau cumiți la gura sobei
să-i colinde lui Hristos.

Sunt treizeci și doi greieri
și toți au primit la fel:
nouă boabe de secară
și câte un colăcel.

Din belșugul strâns în casă
dăruiesc, la rândul lor,
o pătrime, unei vrăbii
rânite la un picior.

Cât le-a mulțumit sărmana...
„Altminsteri, aș fi murit!”
Știe cineva să-i spună
câte boabe a primit?

Căci și ea, toți colăceii
i-a dat unui motănel
care s-a pierdut de mama
când era mai mititel.

Vedeți voi ce mult înseamnă
să fii darnic, să fii bun?
În oricare dintre oameni
stă ascuns un **Moș Crăciun**...

MARIA MATEI

Se stinge lumina

Se stinge lumina la capăt de drum
și teama de moarte se-nfruptă acum
din ochii, din carnea și visele mele
și picuri de sânge se-adună sub piele
O, noapte ! mă strângi în ghearele morții
ca ultima clipă din spatele porții
izbită întruna , cu aripi zbătute
de vaiet, de vânt, dorințe mărunte
Ce sete de timp printre pietre-nnegrite,
secunde ce ard pe vetuștele plite!

Din cute amare, învelite de vreme
regăsesc firul iubirii eterne.
Se stinge lumina la capăt de drum
în urmă rămâne cenușă și fum...
cu tălpi uscate și buze de lemn
„iubita moarte ” îmi lasă un semn
și noaptea mă strânge mai tare, mai tare
devorându-mi inima și aerul care
mă înecă-n parfumul de moarte
așa cum e scris destinul în carte

Iubirea și moartea

Sunt dator cu o moarte,
Sunt dator c-o iubire,
Poate scrise pe-o filă de carte
Sau pe-o lacrimă ciobită, subțire.

Nici nu știu dacă sunt pe orbita-Pământ,
Dacă soarele-mi va face cu mâna,
Sunt un om cu aripi purtate de vânt,
Cu o inimă ce bate întruna.

Pe-o corabie albă, cu îngeri vorbesc
Plutitor, între două valuri, suspin
Sunt dator cu o moarte și nu mă sfiesc,
Când pe frunte o cruce-mi apare, mă-nchin.

O podoabă de stele mă veghează în noapte
Și-mi șoptește: Ești dator cu-o iubire!
Dar iubirea mea e departe,
Cu tăișul de spadă, mă taie-n privire.

Rătăcesc pe-un val de mister și m-adun
Iar fiorii mi-i strâng rând pe rând
Sunt întreg, dar mi-e gândul nebun,
Iubirea și moartea nu pot să le vând.

Locuiesc unde nimeni nu știe

Locuiesc într-un ochi blestemat
ca un vânt răscolind mătrăguna,
barieră de gene peste ceru-nnorat
îmi acoperă ochiul ce bate întruna.

Locuiesc pe un mal ușor înghețat,
pe o clipă însingurată și oarbă,
strângând pumnul rece-apăsător
în cenușă, țărână, să soarbă
gândul meu învelit de păcat.

Locuiesc în infernul inimii tale,
într-o cameră spulberată de vis,
chiar în umbra cuprinsă de jale
pe un dor de iubire, nestins.

Pe un loc vrăjit de destin,
stau și-aștept între viață și moarte
împăcarea din harul divin,
locuiesc pe pământ și pe Marte,
din pustiu și infern, din iubire și chin.

Locuiesc unde nimeni nu știe
să mă vindec de jocul poetic;
și vă las pe-un crâmpei de hârtie,
zvârcolit de gândul frenetic,
locul meu din neant, pe vecie!

IONUȚ ȚENE

Ce toamnă

Ce toamnă
Ce tarzie
Ce liniște galbenă
Și ce vie
Femeia cu părul
din raze de soare
Și noaptea
s-a legat de glie
Astăzi, iubito
vinul fierbe
în trupuri
Și sângele
în butoaie
Plouă cu frunze
peste tăceri
Și vântul pleacă
să cosească amintirile

PETRE DINULICĂ

Zbor frânt

Mă doare zborul de albină
Care s-a frant visand la flori
Și frunza dezlipită de tulpină
Ce mai privește soarele în zori.

Mă dor și ochii tăi albaștrii
Care îmi scriu cu norii de pe cer
Doar rugăciuni cantate de sihaștrii
Ce n-am știut și n-am putut să cer.

Și încă strâng durerile să-încapă,
Să pot pleca cu ele într-o zi
Și tu să curgi prin mine ca o apă
Ce în adancul meu s-ar limpezi.

Te-am căutat în zborurile toate
Ce lăcrimează roua pe poteci
Și te iubesc cât sufletul mai poate
Să pună flori pe unde tu mai treci.

COMENTARIU LITERAR LA POEZIA „AVEM O ȚARĂ” COMPUSĂ ÎN STIL ȘI MANIERĂ LITERAR-FOLCLORICĂ DUPĂ RADU GYR

Ionuț ȚENE

Mar fi amuzat, dacă nu ar fi de plâns scandalul legat de interpretarea melodică a frumoasei poezii „Avem o țară” de către corul Tronos junior în Catedrala Mântuirii Neamului din București, în fața cadrelor militare active și în rezervă, preoți militari și a veteranilor de război. După această impresionantă interpretare a cântecului patriotic s-a pornit mașinăria de propagandă neo-bolșevică și UM-urile de presă plătite de servicii și din bani „europeni”, că la Catedrala Națională s-ar fi interpretat un cântec pe versurile poetului Radu Gyr, fost comandant legionar. Ca de obicei mașina de propagandă, pe lângă faptul că este incultă, pune și semnul egalității în cel mai pur stil comunist între opera poetică a lui Radu Gyr și activitatea politică din prima parte a vieții sale. Această confuzie intenționată, anti-culturală și răutăcioasă se face în general în fostele state comuniste sau în actualele „neo-colonii” ale UE. De exemplu în Franța nu se pune semnul egalității între operă și biografie în prezentarea literară a unui mare scriitor. Vezi cazul scriitorului Louis-Ferdinand Céline. Opera acestuia este publicată la liber, fără cenzură, iar anual apar biografii interesante despre autor, deși acesta a fost un cadru de nădejde al regimului pro-german de la Vichy subordonat Germaniei naziste, nu ca și Radu Gyr care a stat mai mult prin pușcăriile antonesciene sau în prima linie a frontului pentru că nu a susținut alianța mareșalului Antonescu cu Germania lui Hitler. Opera literară e una, iar biografia este alta și corifeii marxismului actual nu pricep asta din lipsă de cultură. Această disjunctie nu poate să o înțeleagă cenzorii de la noi, care au nostalgii bolșevice rămase sangvin din vremea lui Stalin, Pauker, Brucan și Dej.

Radu Gyr nu a fost condamnat ca „criminal de război”, ci trimis în închisoare din 1945 prin procesul din „lotul jurnaliștilor fasciști” ca și colaborator al presei care a susținut regimul totalitar. A făcut pușcărie pentru asta și a fost eliberat în 1963, iar în 2011 justiția română l-a reabilitat, considerând procesul lui unul politic. Mai mult, în perioada comunistă, criticul literar Nicolae Manolescu, șeful Uniunii Scriitorilor, l-a reabilitat și literar, publicând un studiu și un grupaj de poezii într-o antologie lirică în 1968, care a devenit celebră în epocă. Criticul literar l-a considerat pe Radu Gyr ca un „autor de antologie”, deși popularitatea sa de după 1990 în rândul românilor îl situează printre poeții din prima linie a secolului XX. Poate nu e în primul pluton literar format din poeții Tudor Arghezi, Ion Barbu, Lucian Blaga sau Nichita Stănescu, dar este evident că face partea din pleiada celui de-al doilea val liric valoric alături de Marin Sorescu, Ștefan Augustin Doinaș și Adrian Păunescu. Oricât s-ar zbate institute plătite din bani publici ca „Wiesel” nu vor putea niciodată să-l scoată pe Radu Gyr din literatura română. De aceea premierul Bolojan trebuie să fie foarte atent la aceste institute sau organe de presă plătite din banii contribuabililor într-o vreme de austeritate, care-și justifică existența pecuniară cerând cenzurarea unor opere literare din istoria literaturii române. Mancurtizarea și ocultarea valorilor literaturii române trebuie să înceteze imediat.

Pseudo-scanandalul provocat de presa năimită și institutele care toacă banii publici pe ținte false privind cântarea unei poezii „legionare” la Catedrala Națională pe versurile de Radu Gyr este de tip ubicuă. De fapt, absolut tot ce-i valoros în literatura română trebuie șters pentru acești nostalgici ai comunismului din anii 1950. Eu știam, ca toți scriitorii români care respectă opera lirică a secolului XX, că poezia „Avem o țară” nu este compusă de poetul Radu Gyr, ci de către maicile de la Mănăstirea ortodoxă Diaconești din Moldova și inclusă într-un colaj CD de colinde în anul 2007. E adevărat că poezia are prin expresia metaforică, figuri de stil, mesaj, ceva din stilul și maniera prozodică a lui Radu Gyr, fiind oarecum inspirată evident de lirica poetului, prin poeme ca „Azi noapte Iisus”, „Ne vom întoarce într-o zi” sau „Ridică-te Gheorghe, Ridică-te Ioane”. Dar poemul lecturat se observă că nu se ridică la valoarea literară superioară a poeziilor lui Radu Gyr. De altfel și fiica poetului a spus public după 2007 că poezia nu este scrisă de Radu Gyr. E adevărat că numeroase din poeziile lui Radu Gyr au fost memorate în închisori de prizonieri, iar ca orice poem memorat din prizonier în prizonier, din om în om devine,

după eliberarea din infernul gulagului, un autentic folclor la publicare. Deci nu toate poemele din închisori, în afara celor certificate de autorul însuși și de fiica sa sau critica literară, sunt sută la sută creația lui Radu Gyr. Astfel avem în acest sens o creație lirică de tip concentraționar în care numeroase poeme sunt puse pe seama lui Radu Gyr sau o parte din acestea au fost compuse în sistemul carceral, memorate în carceră și transmise prin alfabetul morse prin bătaie în calorifere și au ieșit afară în R.P.R. fiind transcrise de foștii deținuți politici. Deci avem și un folclor liric despre universul concentraționar transmis de la Radu Gyr, dar nu toate poemele sunt în întregime opera poetului.

Deci comunicatul Patriarhiei Române, care se delimitează de poeziile concentraționare a lui Radu Gyr este total inadecvat. Opera lirică despre universul concentraționar a lui Radu Gyr este perfect valabilă din punct de vedere literar și la cel mai înalt nivel estetic și nimeni nu o poate cen-zura într-o țară liberă. Este o operă care a intrat în istoria literaturii române. Nu mai suntem sub cizma URSS ca în 1947-1989 ca să poată fi cenzurată. Așa cred. Deci comunicatul Patriarhiei Române jignește opera literară a lui Gyr privind universul concentraționar, folosind un „limbaj de lemn” luat parcă de la corifeii lui Florian din anii '50 și de la urmașul lor ideologic Bănescu. Păcat. Iată ce spune Patriarhia: „La acest eveniment, petrecut cu ocazia Zilei Clerului Militar și în prezența reprezentanților Armatei Române, grupul Tronos Junior a interpretat o cântare care are la bază textul poeziei „Avem o țară”, atribuită în ultimii ani, în mod total eronat, lui Radu Gyr. Facem precizarea că textul poeziei care a stat la baza interpretării amintite nu promovează în niciun fel elemente ale vreunei doctrine politice totalitare. Prin urmare, contextul redării cântecului exclude orice interpretare tendențioasă. Încercarea de a asocia Biserica Ortodoxă Română cu ideologiile extremiste este una total lipsită de temei, mai ales că Patriarhia Română a exprimat, în repetate rânduri, delimitarea fermă de orice fel de mișcări care promovează ura și violența, xenofobia și rasismul, care sunt contrare învățăturii și credinței creștine. Interpretarea piesei care are la bază textul poeziei „Avem o țară” nu poate fi asociată cu vreun cult sau omagiu adus ideologiilor totalitare, nici prin conținut, nici prin intenție.”

Cine a făcut comunicatul de la Patriarhia Română cred că nu acitit în viața lui o poezie autentică, valoroasă, care rămâne în amprenta timpului și se transfigurează în emoția populară. Autorul comunicatului nu cunoaște se pare elemente simple de estetică și stilistică lirică. Poezia „Avem o țară” s-a dorit compusă în maniera și stilul lui Radu Gyr, dar nici pe departe nu se ridică la nivelul literar și estetic al poeziilor unuia dintre cei mai mari poeți români ai secolului XX.

Poezia are un mesaj patriotic și religios care îmbină cu metafore simple o autentică geneză lirică românească, cu elemente folclorice de la începutul anilor 1990, după căderea comunismului. Interesant că Patriarhia Română este de acord ca o poezie slabă din punct de vedere literar să fie cântată în Catedrala Mântuirii Neamului, dar nu ar fi de acord ca autentice capodopere literare scrise de Radu Gyr, create în universul infernal concentraționar, să fie interpretate în bisericile ortodoxe. Asistăm astfel azi la o decădere a actului literar, la o degradare a valorilor culturale, datorită confuziei dintre opera literară și biografie, tipic satelor de genul Coreea de Nord sau RP Chineză, nu a unei țări membre a UE. În analiza literară a poeziei „Avem o țară” se observă o influență ideologică, mai degrabă a „dacismului” promovat de Constantin Daicoviciu în anii 70, decât o viziune culturală interbelică.

„Avem o țară unde au stăpânit odată
Vitejii Daci bărbați nemuritori
Și unde stau de veacuri laolaltă
Izvoare văi și munți cu fruntea-n zări”

Stilul poetic îmi aduce aminte imagistic de poeziile patriotice pe care le învățam ca pionier la școală. „Dacii bărbați nemuritori” din tagma lui Zalmoxis erau preferații filmelor lui Sergiu Nicolaescu din „Dacii” sau în peliculele „Columna” în regia lui Mircea Drăgan și „Burebista” de Gheorghe Vitanidis. Idealismul semănătorist iorghist se integrează cu un „pășunism” tradițional impus mai târziu de regimul ceaușist. E adevărat într-o armonie sonoră frumoasă și cadentată.

„Avem troițe sfinte altare și icoane
Și candelii ard cu mii de pâlpâiri
Avem atâtea lacrimi și prigoane
Că ne e plin pământul de martiri!”

Aici se remarcă o influență subsidiară din Radu Gyr, dar prin prisma poemelor foștilor deținuți de la sfârșitul anilor '80, în care se construiește un weltanschauung martiologic, specific anilor de după 1989 în spațiul public. Limbajul este demn de poeziile din „Gândirea” de la Cluj, în interbelic. Martirii sunt icoanele de azi ale Sfinților Închisorilor la care ne rugăm.

„Avem la Putna Sfânt și viu cu duhul
Pe cel ce-a stat Ortodoxiei scut
Și azi de-l vom chema să-nfrâng-apusul
Va răsturna cinci veacuri de pământ”

Strofa de mai sus pare un decupaj din discursul lui Adrian Păunescu de la Mănăstirea Putna de la mijlocul anilor 70, când a venit cu cenaclul „Flacăra” și a spus că nu ne lăsăm supuși Occidentului și răsăritului, în poemul „Jurământ la Putna”, tipic ideologiei epocii, dar armonios și impresionant exprimat în versuri.

„Avem pe Brâncoveanu pildă tare
Căci pruncii lui sub sabie-au căzut
Ca să păzească fără de schimbare
Credința dreaptă-n care s-au născut”

Iarăși asistăm la o inserție religioasă relativ târzie care îndeamnă la păstrarea credinței chiar cu sacrificiul vieții. Brâncoveanu a fost canonizat în 1992 de BOR. Iar dreapta credință se apără până la moarte ca „pildă tare”.

„Avem Ardealul sfânt pământul răstignirii
Cu tunuri sfârtecat de cel viclean
Avem ierarhii sfinți pe luncu și martirii
Pe Horia tras pe roată pentru neam”

Această strofă poate fi din Gyr, dar prozodia este simplă fără profunzimile metaforice, figurile de stil și expresiile semantice ale poetului. Sunt directe și penetrante metaforele sau rimele ca și cântec, dar nu ca mesaj liric literar.

„Azi iarași te-au suit vrăjmașii tăi pe cruce
Ardeal cu trei culori împodobit
Scriind deasupra vina ta cu sânge
Acea că ortodoxia ai iubit”

Ardealul cu trei culori împodobit și pus pe cruce care apără ortodoxia duce gândul la ideile cărților lui Silviu Dragomir despre revoluția religioasă a lui Sofronie din Cioara și la sfinții născăduri sfărtecați pe rotă la mijlocul secolului XVIII la ordinul Maria Tereza, dar cu adaptarea viziunii bisericesti actuale de la canonizarea sfinților din regiunile grănicerești.

„Avem un Rai de sfinți în temniți dați la moarte
Și aruncați în groapa neștiuți
Dar astăzi dând pământul la o parte
Les moaște sfinte-n zeghe grea de deținuți”

Această strofă este compusă în stilul anilor 2000, când s-a creat o autentică literatură martiologică despre Sfinții Închisorilor, versuri imposibil ca să fie scrise de Radu Gyr, nu numai literar, ci și stricto sensu. Parcă asistăm la o descriere a ceremoniei îngropării lui Valeriu Gafencu, Sfântul Închisorilor transpusă după 1990 de Ion Ianoșide.

„E jertfa lor de veacuri mărturia
Ce strigă din morminte pân' la noi
Să apărăm cu răvnă Ortodoxia
Și-acest pământ de Sfinți și de eroi”

Finalul e un testament apoteotic, cu un mesaj memorial puternic, în care jertfelnicia mucenicilor din închisori este scut al ortodoxiei, îndemnând poporul român la neuitare. Strofa este totuși prea confesională, ținând cont că ierarhia bisericii greco-catolice a fost ucisă de comuniști în temnițele reci ale gulagului comunist. O astfel de strofă nu putea fi compusă, nu numai stilistic de Gyr, mult superior ca poet, ci și semantic pentru că poetul a fost un creștin care a fost coleg de celule cu mulți greco-catolici pe care i-a apreciat și iubit. Un poet nu disjunge religia, ci o transfigurează în unitatea și proiecție literară ca teologul rus Nicolae Berdiaev. „Avem o țară” este o poezie penetrantă și simbolică, ca și cântec sau „colindă”, cu un mesaj viguros semantic și cu armonioase sonorități muzicale, dar nu neapărat excepțională ca text literar. E un adevărat Imn declamator ce poate fi interpretat în biserici și la evenimente patriotice publice. S-o cântăm!

CHRISTINE BERNADETTE ROUSSEAU: „ADEVĂRATA POVESTE A LUI AQ * ÎN NOAPTEA ACEASTA NU E LUNĂ. ÎN NOAPTEA ACEASTA ESTE LUNĂ”

O carte bijuterie, creată total (artă literară, pictură și design) de distinsa scriitoare Christine Bernadette Rousseau (pe numele ei de domnișoară - Cristina Onofre), membră a Uniunii Scriitorilor din România din 2008 și membră a Societății Poetilor Francezi, după ce a fost de două ori câștigătoarea Marelui Premiu pentru poezie oferit de aceasta; apărută în anul 2022 la Editura *Ateneul scriitorilor* din Bacău. Volum care cuprinde piesele de teatru: „Adevărata poveste a lui AQ” (într-un act și opt scene) și „În noaptea aceasta nu e lună. În noaptea aceasta este lună.” (tot într-un act, un *one man show*).

Cartea se deschide cu „Argumentul autorului” pe care îl semnează autoarea și în care îl prezintă pe cel care i-a inspirat cele două dramatizări, în limba română, chinezul Lu Xun, despre care Kim Ryang-Moo, critic literar coreean, scria: „Scriitorul care ocupă cel mai mare teritoriu de pe harta centrală a asiei de Est în secolul XX. Lu Xun este considerat sufletul național al Chinei și a fost supranumit de urmași Gorki al Chinei.” Pentru autoarea Christine Rousseau dramatizările, textele în limba română, au fost posibile deoarece ele au fost create după literatura lui Lu Xun ditată în limba franceză, în Franța... Spre sfârșitul „Argumentului” autoarea scrie: „Pe lângă pasiunea ce m-a făcut să lucrez această carte a mai fost ceva: o forță care pe măsură ce scriam se desprindea parcă din cuvinte și mă invada; părea a fi bucuria ce vine dintr-un proiect pe măsură ce lucrezi să-i dai viață.” Da, bucuria execuției pe care o are creatorul, munca în sine de creație. Munca artistului care, oricâte greutăți ar întâmpina, nu renunță la actul spiritual și manual de a-și finaliza creația. *To be or not to be* domină viața artistului! Îmi amintesc, aveam 17 ani și în acea iarnă, la Ocnele Mari, în curtea unui prieten, în vacanța de iarnă, am cioplit un bolovan sferic, un trovant adunat de pe la Costești, așa cum mi l-am imaginat pe Toschris-Christos...o sferă cu un ochi viu și unul bolnav și un nas, fără gură... Două săptămâni am bătut cu ciocanul într-un șpiț pe un ger aspru fiind și în permanență înfometat. S-au mirat vecinii, spunându-mi că așa ceva n-au mai văzut. ...Dând peste cuvântul „proiect” (în citatul de mai sus) am reflectat la faptul de cum s-a banalizat acest termen care în vremurile nu prea îndepărtate însemna ceva material de a cărui foloase se bucurau doar învățații. Iosif când ajunge în Egipt, un evreu la Faraon, a devenit omul numărul doi în stat fiindcă știa să construiască după un proiect! A spus Faraon: cum poate un evreu să înțeleagă limbajul desenului tehnic din proiect?...și a adus toți evreii în Egipt! Salvându-i de la moartea prin înfometare...Astăzi proiectul (cuvânt) s-a banalizat, prin el se fură bani de la alte popoare mai avansate și local; s-a spiritualizat!...nu spre divin, ci spre Azazel.

Cartea trezește un mare interes fiindcă astăzi China reprezintă puterea numărul unu a planetei prin poporul ei milenar, trezit la realitate, ca un miracol, acum aproape o sută de ani la umbra Japoniei super capitalistă și a Rusiei țariste și mai apoi sovietice, prin intermediul României lui Dej și Ceaușescu. Ori în această carte, Christine Rousseau, copleșitoare personalitate artistică, cunoaște China din Franța și scrie despre chinezi așa cum i-au cunoscut francezii, și ei prieteni cu sovieticii, dușmani de moarte ai chinezilor (aceștia, găzduindu-o pe fiica lui Stalin fugită din URSS...).

Trăim în secolul dimensiunilor cu orice preț. Rusia este cea mai mare. China are cel mai numeros popor. Amândouă sunt încă comuniste și sunt mari forțe militare, China, și economică! Deasupra lor este America, care nu-și mai găsește rostul...Toate trei încearcă să se întoarcă de unde au plecat. Norocul Rusiei, cu rezerve, că încă mai este jumătate stat european! deci bine ar fi, dacă ar adera la Uniunea Europeană și la un NATO european! Așa cum s-a încercat în anul 1990, la Malta, când Rusia trebuia să intre în Uniunea Statelor Europene!... Dar nu a fost să fie așa.

China a devenit un miracol acum când am intrat cu toții în mileniul III, secolul XXI. Iar scriitoarea noastră afirmată vijelios și plenar la începutul acestui mileniu, chiar și în țara luminilor, Franța, a simțit nevoia oricărui important scriitor ca să nu-i spunem *mare* (nu oricine poate să redea parfumul spiritual asiatic-ethosul unui popor) să dea o explicație a acestui timp dominat de chinezi, economic în

primul rând, prin profilul însuși al chinezului de rând, care corespunde profilului chinezului din pătura de jos în jurul căruia plutește saga (desigur mai multe) poporului chinez de la începuturi până la sfârșitul secolului XIX...Un popor inteligent, curajos, și care milenii întregi a procedat la înțelegerea adevărului, lupta pentru el, chiar dacă milenii întregi a fost bătut cu bățul în cap, și, ținut de coada capilară a fost trântit cu capul de toți pereții...De astfel de profile, de chinezi, s-a ocupat și cel după care s-a inspirat Christine Rousseau, autoarea piesei, scriitorul Lu Xun, am văzut, cel pe care gânditorii asiatici l-au numit Gorki al chinezilor...

Din punct de vedere al personalității, singulari, chinezii din pătura de jos, fiecare, sunt nimeni! În mulțime însă par invicibili și mereu cu mâinile curate reușesc să facă ceea ce nu a mai făcut nimeni până astăzi. Pictorul chinez Zhang Xiaogang, în 2003, a creat un tablou pe pânză, 130 x 110 cm, intitulat *Mica carte roșie*, o capodoperă care definește valoarea ansamblului prin prisma particularului... Forța nucleară izvorâtă din prelucrarea științifică a nucleului atomului. *Mica carte roșie* în mâinile micului chinez! Colorată imagine simbolică a unui fapt pe care îl detesă toată lumea. O carte minusculă, roșie, care în acest mileniu gri, inclusiv secolul XX, mută centrul atenției umanității în...China! Nu uitați, priviți acest tablou în *Arta, o istorie ilustrată*, 2017, Ed. Litera...

Iată, citim în „Adevărata poveste a lui AQ” că „Ochii unui lup în acțiune sunt firoși, dar și temători... Numai ochii mulțimii, tuturor la un loc, nu se văd!”...Concluzia o descoperim singuri, anume, contează cei care manipulează mulțimile! Adevăr, care se practică acum așa cum nu s-a practicat niciodată, fiindcă lumea, pătura de jos și mijlocie, nu mai poate trăi fără telefon mobil și, încă, televiziune de știri...Fără discuții că internetul și calculatorul rămâne o minune a tehnologiei, apropiată de om.

Pe fond, personajul AQ este un chinez din clasa săracă a societății de la sfârșitul secolului XIX, începutul secolului XX, societate care nu este formată decât de trei structuri; formate din clanurile nobiliare, în satul lui AQ, „Domnul” Cijao (cum ar spune olteanul: domnul este domn și-n șant) fiind cel mai important - el are băieți care îl apără - fiul cel mare fiind primul și cel mai de vază între ei; clasa săracă sau de mijloc, care votează! a lui AQ; și prostimea (un fel de *pulime* - popor cum i-ar fi spus, celor mulți, un fost prim ministru din mandatul 2000 - 2004, oameni fără nume și care votează ce i se dictează! Atât de mulți erau aceștia din urmă, încât justiția nici nu-i mai judeca, când încalcau legea, puțin sau mai mult, încât le tăia capetele cu sabia, repede, neavând atâtea pușcării încât să încapă toți infractorii, repetăm, mai mult sau mai puțin vinovați!...și nici atâtea ghilotine cât le-ar fi fos nevoie în fiecare sat!... Vorbim de sate cu 1-2 milioane de locuitori. Astfel încât, când au construit Marele Zid sau au construit sutele de canale care brăzdează China, nu a fost nevoie decât ca locuitorii cu sapa și târnăcopul să se așeze unul lângă altul și să sape, fiecare, un metru de canal.

AQ, un fel de omuleț din desenul animat al lui Gopo, cu specific chinezesc, care dă ocol planetei fără să o parcurgă cu piciorul, ci nujmai ideea de chinez... Astăzi, dar și atunci (atunci se trezeau cât de cât chinezii, dar încă nu-l aveau pe Mao în cârdășie cu Stalin la început) omulețul chinez este în coștiința întregii lumi. Nimeni nu le va da ordin chinezilor să invadeze lumea! Ei vor pleca de bună voie, chemați!, acolo unde lumea s-a plictisit de pluralism politic exarcebat și acolo unde un chinez valorează cât zece Oblomov! Rușii sau proștii din Republica Moldova, după 1990 au făcut la fel în România, precum chinezii care au invadat cupruselelor Frankfurt am Main, cu mult înainte. Numai că aici, la noi, românii coborau economic și âștilați creșteau; așa că din piețele lor, după 2012, nu a rămas decât numele: „La ruși”! ...AQ, un omuleț semănând cu cel al lui Gopo, dar fără să fie rudă cu *Gânditorul de la Hamangia*; de data aceasta

un chinez din satul Veiciuan și care nu este în stare decât să ia bețe în cap de la Tânărul Cijao fie fiindcă nu știe ce vorbește, fie că nu iubește pe cine și cum trebuie!... Lovit cu capul de toți pereții de către Van Bărbosul-cerșetor, pentru că nu zdrobea la fel de bine ca acesta păduchii între dinți. Sau fie că se prefăce că este răsculat sau revoluționar, se prefăce, se complăce în pielea acestora și ajunge să i se taie capul cu sabia, pedepsit, în piața publică. Hotărâre a unui judecător după cum mârâie gloata, atenție la ironia lui Fu Xun, care sub motivație politică prădase casa nobilului Cijao - asta da revoluție sau răscălă, totuna, sau lovitură de stat. Am văzut, comparația cu ochii înfricoșători ai lupului, dar temători, și nu atât de înfricoșători ca ai unei mușimi căreia nu i se vede ochii!...

*

Yin și Yang, da și nu-împreună, *a fi și a nu fi* la fel de când e

lumea, cam așa s-ar traduce în plan spiritual titlul celei de-a doua piese de teatru: „În noaptea aceasta nu e lună. În noaptea aceasta este lună.” din acest volum semnat de Christine Bernadette Rousseau, nimeni alta decât Cristina Onofre, poeta noastră din România de sub munte, versantul sudic al Carpaților, vechea Țară Românească, spunem noi, cu capitala la Curtea de Argeș! Am cunoscut-o, când fără să o cheme nimeni, elegantă, frumoasă și excentrică a apărut din senin la o lansare a noas-tră de carte de la Biblioteca Orașului Curtea de Argeș, și ne-a citit dintr-un volum propriu fără să se prezinte de parcă ar fi venit din altă realitate, coborând de undeva de Sus... Am cu-noscut-o mai apoi după ce i-am lecturat volumul *Poeme din țara scaunului cu trei picioare*, o carte de poezie care

ne-a înfiorat, plăcându-ne foarte mult, inclusiv coperta căreia i-am și prevăzut un viitor vizual de mare succes. Acea copertă care avea, simplu, o poză cu un scaun cu trei picioare era un simbol al echilibrului și stabilității care vine din ancestral, viața satului românesc, a celor care trăiesc din și pentru natură, și, care, ca nicăieri nu mai există aproape la fel niciunde în lume, lumea secolului XXI, europeană; și, desigur, datorită respectului pentru natură, pentru masa lemnoasă a pământului, care ni i-a dat pe cei mai valoruși sculptori în lemn, din istoria artelor lumii... Pe cer strălucește Luna, chiar între nori, deși întuneric, omul este viu, grăiește, iubește și scrie poezii...*Este!* ... Lună. Când luna și stelele au dispărut poetul oftează și scrie la opaiț; *nu e lună și va adormi...* Există lumină și nu e lumină, *fiat lux!*...

Mulțimea în mișcare este o consecință a canibalismului existent nu se știe de când, triburile căutându-se unele pe altele, și mâncându-se fără prea mare efort, până au descoperit grâul și focul, pâinea și vinul, și când ele au înțeles că este mai bine să se iubească și să muncească împreună! Peste timp chinezii primii la grâu și la orez, și mâncând la flacăra de foc tot ce mișcă, are viață, au fost primii care au exclus din viața lor canibalismul și au inventat ... scrisul! Cartea, cititul... Lu Xun, ne spune Christine Bernadette, ne provoacă și deserie o lume a contrariilor, în China sfârșitul de secol XIX, începutul secolului XX, o lume agravată de această năpastă a diferenței exagerate dintre bogați și săraci...dintre cei care muncesc ca niște sclavi și nu au carte, și cei care învață cum să-i umilească pe ceilalți, și care formează marea parte a unei populații și, așa, să-și păstreze privilegiile. Fu pune degetul pe rană și imaginează o comunitate în care singura preocupare este cum să se mănânce unii pe alții, folosind metoda tuturor posibilităților, simbolismul. Deși destul de macabru Christine Bernadette pune în scenă, păstrând specificul chinezesc, gândire dinamică și faptă fără consecință- rezultat imediat, narațiunea simpaticului Fu și țese o nouă intrigă la lumina rampei!...de cum este să trăiești în secolul XX (când toată lumea era cucerită de arta africană și proclama naturalul, chiar și Brâncuși), și să te alimentezi cu carnea fratelui, surorii, și chiar a părinților...În fond o traducere macabră a unei sintagme la modă, simbolică, că oamenii în brațele modernismului se vor mânca între ei... „Mondo cane” sau certuri infinite între oameni, între fii și părinți. Sau, cum a fost în pandemie, între tineri și bunici! Piesa Christinei Bernadette este mai plăcută și mai instructivă decât pandemia, acest film de groază, aceste grozăvii, alături de gripa aviară și pesta porcină, și folosește un ton mai satiric, chiar glumeț, aducând *canibalismul* la timpul prezent.

S-P CICKIRDAN

09 oct. 2025

PRIN GÂNDURI SIMPLE ȘI VISE ÎMPLINITE, CU JENI IOANA DICU

Zenovia ZAMFIR

Trăim într-o perioadă în care totul este foarte accelerat și ne luptăm constant cu lipsa timpului. Prieten iar uneori dușman, timpul este simbolul transformării și al evoluției noastre. Vrajită de trecerea timpului, de trăirile și realizările sale de-a lungul timpului, poeta Jeni Ioana Dicu a ales ca titlu pentru primul său volum de poezii, „Vraja timpului”. Frumos și relevant am putea spune după ce studiem lucrarea. Poeta, ne oferă în dar versuri pline de emoție, ne poartă prin lumea satului vâlcean, de ieri și de astăzi, prin poezii scurte dar izvorâte dintr-o trăire profundă. Spre exemplu în poezia „Dă-mi, Doamne, har”: „Dă-mi, Doamne, har să cânt pe strune,/ Să zbor pe-a versului aripă/ Să mă înalț în gânduri simple/ Și să dau cinstel aceluia ce cântă...”

Dascăl cu vocație, cadru didactic remarcabil în învățământul vâlcean, care a educat generații de elevi, doamna Jeni Ioana Dicu, a prins curaj și a publicat acest volum de poezie „Vraja timpului” acum când „are timp”, la vârsta maturității intelectuale. Cele 72 de poezii sunt o sinteză și o „uvertură a neprevăzutului și infinitului, o conexiune a spiritului național cu cel european, greco- latin, mitologic, un amestec continuu de aspirație intelectuală și limitele formării la care să medităm, eventual să ne autoevaluăm, după ce am pătruns în spațiul cotidian sau în cel al armoniei universale”, ne spune scriitorul Nelu Barbu, care a scris prefața volumului. „...Să merg în zbor spre infinit,/ Să merg spre steaua mea, spre Carul Mare./ Atâtea stele – mi poartă dorul,/ De vise și de necunoscut... „Urcușul”.

Poeta ne surprinde cu teme diverse: timpul care a trecut, cu doruri, regrete dar și cu împliniri, cu vise, amintiri dar și cu iubiri. Unele poezii sunt în vers alb, altele în vers clasic, dar toate ne poartă în lumea frumoasă și plină de mister a doamnei Jeni Dicu. „Când luna bolta își coboară,/ Pe cer la stele eu privesc/ Și-adorm cu gândurile aiurea./ Cine știe ce visez... („Clepsidra”).

Volumul „Vraja timpului”, prin gânduri simple, ne îndeamnă la visare, iar pe autoare, să zboare spre infinit.

LUCA CIPOLLA

N. 17/11/1975, Milano. Adresa: Via Amerigo Vespucci, 17 B2 citofono 223 – 20090, Cesano Boscone (MI) – Italia, telefon +393475089840, E-mail: luca.cipolla75@gmail.com, Id

Facebook: Luca Cipolla...

Poet și traducător din limba română în limba italiană și invers. Fost redactor al revistelor „Sfera Eonică” și „Regatul Cuvântului” din Craiova, colaborator de bază la reviste „Boema”, „Climate Literare”, „Cafeneaua Băniei”, „Melidonium” și la revista internațională online „Starpres”. Prezent în colegiul redacțional al revistei „Amprenteale sufletului”. Membru asociat A.C.S.R. (Asociația Canadiană a Scriitorilor Români).

Volume publicate: „**Monade/Monadi**” – poeme în limba română și italiană, împreună cu Melania Cuc, Editura Karuna, Bistrița, septembrie 2014; „**Exilul**” – poeme în limba română, Editura Rafet, Râmnicu Sărat, septembrie 2016; „**În viaggio per dove/în drum spre unde**” – poeme în limba italiană și română, Edizioni DrawUp, Latina (Italia), septembrie 2017.

Reviste și ziare în care a publicat: *Oglinda Literară*, *Nord Literar*, *Luceafărul*, *Ecouri Literare*, *România Literară*, *Apostrof*, *Vatra*, *Basarabia Literară*, *Moldova Literară*, *Revista Literară Bucovina*, *Actualitatea Literară*, *Caiete Silvane*, *Revista Argeș*, *Cervantes*, *Vatra veche*, *Revista Armonii Culturale*, *Onyx* din Dublin, *Mozaicul*, *Lumina Lină/Gracious Light* din New York, *Lumea Românească*, *Revista A.V.A.*, *Revista Zeit*, *Litere*, *Nomen Artis*, *Citadela*, *Destine Literare* din Montréal, *Dăruiri literare*, *Lohanul*, ziarul *Ro-mania* din Cipru, *Poeti e Poesia* di Elio Pecora, revista internațională *Levure littéraire*, *ProSaeculum*, revista *Pro Arme*, *Mișcarea Literară*, revista *Alternanțe* din Hofheim-Germania, *Apollon*, *Singur*, cotidianul *Răsunetul*, Revista *POEZIA*, Revista *Bogdania*, *Constelații diamantine*, ziarul *Națiunea*, *Cronos*, *Urmuz*, *Scrisul Românesc*, *Negru pe Alb*, *Copiii Europei* din Rep.Moldova, *Contact international*, *Semne-Emia*, *Sintagme literare*, *Vorba din Ardeal*, Revista *Orizonturi Literare*, Revista *Feed Back*, *Memoria Slovelor*, *Litera13*, Revista *Plumb*, *Surâsul Bucovinei*, *Mărturii culturale*, *Ardealul literar*, *Taifas literar*, *Expresia Ideii*, *New York Magazin*, *POESIS*, *Viața liberă*, *România Ta Diaspora*, *Surâsul Bucovinei*, *Il Convivio*, *Cartelul metaforelor*, *Banchetul*, *Impact*, *Scrisul bănețean*, *Cronograf*, *Roua Stelară*, *Surâsul Bucovinei*, Revista *Almăjana*, Ziarul *Argeșul*, *Nautilus*, *Renașterea Rușeteană*, *Rotonda valahă*, *L'incontro-Periodico di Cesano Boscone*, *Lumina literară și artistică*, Revista *TIMPUL*, *LitArt*, Revista *Logos* și *Agape*, *13Plus*, *Jurnal Israelian*, *Monitorul de Poezie*, *Caligraf*, *Literadura*, *Sintagme Codrene*, *Meridianul Cultural Românesc* și *Iașul cultural*.

Reviste literare online în care a publicat: poezie.ro, Visul, Onestiul Cultural, Poezii.biz, Tânăru Scriitor, ClementMedia, Editura Mateescu, Confluente Literare, Port@leu, Carte Alineate, Clubul Cafeneaua Literară, Orizonturi Literare, Revista Omniscop, Le Reti di Dedalus, Multilingua Pages For Education, Literature & Art, Tellusfolio.it, Agentiadecarte.ro, Scrivere.info, www.bistritanews.ro, www.poesianuova.com, www. clipa.com, www.gandaculdecolorado.com, uzp.org.ro, Odisseo.it, Respiro.org, Revista online a Asociației Scriitorilor de Limbă Română din Québec, Prăvălia Culturală, Jurnal Românesc, www.rotalianul.com, www. ecreator.ro, În bătaia peniței, Margutte și Orfeu.AL.

Heimat

Fragole nell'anticamera dell'estate donate da madre senza tempo e appartengo a quella classe che non ha specchi, gli occhi intenti a risparmiare muri per aprirsi un varco, il sole da un giardino o da un divano; sabbia che inquina la mia quiete, dove un rifugio, il messaggio e la bottiglia aprono le mie ore demolendone il calvario.. è catarsi. Ho cercato

Heimat

Căpșuni în anticamera verii dăruite de o mamă fără timp și aparțin acelei clase care n-are oglinzi, ochii atenți să economisească ziduri ca să-și croiască un drum, soarele dintr-o grădină sau de la o canapea; nisip care poluează liniștea mea, unde un adăpost, mesajul și sticla deschid orele mele demolând calvarul lor.. e catharsis. Am căutat

Sorvolo

Tre sillabe pronunciate su un quadro a metà dipinto a metà lasciato al caso, il fumo brulicava lasciando strisce di grigio dove evadeva la mia mente ancora troppo giovane

per inerparsi sul ciglio della falesia. Così la immaginavo ed era forse all'imbrunire quando ritornai nella mia stanza in prestito; sapere e non sapere dove partire e dove arrivare oggi più non mi spaventa. Fiori di camomilla al mio passaggio, presto, e così saluto.

Survol

Trei silabe rostite pe un tablou la jumătate pictat la jumătate lăsat la voia întâmplării, fumul mișuna lăsând benzi de culoare gri unde evada mintea mea încă prea tânără pentru a se cățăra pe marginea falezei. Așa o imagineam și era poate pe înserate când mă întorsei în camera mea împrumutată; a ști și a nu ști unde să plec și unde să ajung azi nu mă mai sperie. Flori de mușetel la trecerea mea, iute, și astfel salut.

Quando le ore

Quando le ore lasciano alle spalle i ricordi, sassi che ti fanno inciampare e non vorresti più calcolare il presente, lascia spazio al respiro, entra in te stesso, il non-pensiero

ti guidi sul sentiero di luce della coscienza.

Când orele

Când orele lasă amintirile în urmă, pietre care te împiedică și n-ai vrea să mai calculezi prezentul, lasă loc respirației, intră în tine însuți, nu-gândul să te îndrume pe cărarea luminii a conștiinței.

Rifugio

Al passaggio le foglie come cartapesta in un mondo colorato che ora ho imparato.. lo trovi nella ricerca ed è così evidente che ti vibra attorno e si mescola al presente, quanto vorrei ci fossi sempre.. E, solo, ascoltare il tepido fruscio che il greto d'un fiume non risparmia.

Refugiu

La trecere foile ca mucava într-o lume colorată pe care acum am învățat-o.. o găsești în căutare și este atât de evident că îți vibrează împrejur și se amestecă cu prezentul, cât aș vrea să exiști totdeauna.. Și, singur, așteptând foșnetul călăduț pe care albia unui râu nu-l crută.

BLAJIN

Ovidiu Cristian DINICĂ

Ani la rând, Ion, funcționar al tribunalei, împreună cu Blajin, calul său, au străbătut județul ca o singură ființă. Diminețile începeau devreme, cu aburul ce se ridica din pământ și cu trosnetul hamurilor puse cu grijă. Ion își înfigea mapa de piele sub braț, iar calul își scutura coama, gata de drum. Nu era nevoie de bici sau de strigăt - animalul știa direcția, simțea ritmul, învățase harta județului din pașii făcuți.

În fiecare dimineață, își puneă pălăria de fetru, își încingea cureaua lată peste haina groasă și pornea. Dar nu era singur. Alături îi mergea Blajin, calul său brun, cu ochi blânzi și pas măsurat, tovarăș de drum și de viață.

Blajin nu era doar un mijloc de transport. Era confidentul tăcut al omului, martorul tuturor gândurilor nerostite, al oftaturilor din serile reci și al bucuriilor mărunte. Ion îi vorbea calului ca unui om: despre tinerețea lui, despre nevasta dusă prea devreme, despre băiatul plecat la oraș. Calul asculta, clipea rar, și uneori își pleca capul pe umărul prietenului său, ca și cum ar fi vrut să-l aline.

Într-o iarnă, au înnoptat sub un pod, cu zăpada căzând în tăcere. Ion a rupt din pâinea uscată și i-a dat calului. „Nu-i mult, dar am împărțit-o,” i-a spus. Și calul a mâncat, fără grabă, cu ochii blânzi, ca și cum ar fi înțeles că prietenia lor era mai hrănitore decât orice fân.

Împreună străbătuseră județul în lung și-n lat, ducând chemări în instanță, oprindu-se la câte o gospodărie pentru o cană de apă sau o bucată de pâine. În nopțile când înnoptau pe marginea drumului, Ion îi puneă o pătură pe spate și îi șoptea povești din tinerețe, iar calul, ca și cum ar fi înțeles, își pleca capul și ofta adânc.

Începuse războiul, ori asta îl neliniștea mult pe Ion. Bănuia că vremurile se vor schimba și puteau chiar să-i despartă. „De ceea ce îți este frică nu poți scăpa”, și-a amintit Ion când a venit ordinul de rechiziție. În acel moment Ion a simțit că i se smulge o parte din suflet.

Autoritățile emisese ordine de rechiziție pentru animale de povară. Ion a primit hârtia cu mâinile tremurânde. Trebuia să ducă personal calul la gară, unde urma să fie urcat într-un tren militar. Nu putea să refuze. Dar cum să-l lase prietenul?

În dimineața plecării, Ion l-a îmbrățișat pe Blajin ca pe un fiu. L-a pieptănat cu grijă, i-a pus frâul cel bun și l-a condus în tăcere până la gară. Ochii calului îl urmăreau, mari și umezi, plini de o tristețe care nu putea fi exprimată în cuvinte. Ion și-a scos pălăria, a strâns-o la piept și a rămas nemișcat pe peron, privind cum trenul se pune în mișcare. Nu a plâns. Dar în sufletul lui, ceva s-a rupt.

Îl condusesse până acolo cu pași egali, fără să-l grăbească. Îi vorbise pe drum, ca de obicei, dar vocea îi era stinsă, ca și cum fiecare cuvânt se frângea înainte să ajungă la urechile calului. Când au ajuns în fața vagonului, Ion s-a oprit. A privit lemnul scorjit, cu sfoara pregătită, și a simțit cum mâinile îi tremură.

Blajin s-a întors spre el. Nu a nechezat. Nu s-a împotrivit. Doar l-a privit. Ochii lui mari, umezi, păreau să întrebe: „De ce?”

Ion și-a ridicat mâna și a așezat-o pe fruntea calului. O mângâiere lentă, ca o rugăciune. Apoi, cu gesturi mecanice, a început să-l lege. Fiecare nod era o rană. Când a terminat

nu s-a putut desprinde. A rămas cu mâna pe grumazul calului, cu fruntea lipită de coama lui. „Iartă-mă, băiete,” a șoptit. „Dacă aș putea, te-aș duce înapoi.” Blajin clipea rar. Nu înțelegea cuvintele, dar simțea durerea. Își mișca ușor capul și îl atingea pe Ion cu botul, ca și cum ar fi vrut să-l mângâie.

Gara era tăcută în acea dimineață cenușie de martie. Cerul părea coborât peste lume, apăsând cu o greutate pe care Ion o simțea în piept. Trenul militar, cu vagoane de lemn și feronerie ruginită, aștepta să plece. Soldații erau grăbiți, ordoneveau din scurt, caii se agitău. Dar Ion nu auzea nimic. Lumea se estompase în jurul lui. Tot ce vedea era Blajin.

Trenul fluieră. Un soldat strigă: „Gata, domnule! Trebuie să plecăm!”

Ion s-a desprins cu greu. S-a dat doi pași înapoi. Și-a scos pălăria pe care o strânse la piept. Ochii îi erau uscați, privirea era sfâșiată. Blajin l-a urmărit cu privirea până când ușa vagonului s-a închis. Un ultim clipit. O ultimă tăcere.

Trenul s-a pus în mișcare. Ion a rămas pe peron, nemișcat, cu pălăria în mâini și sufletul gol. Nu a plecat imediat. A rămas acolo mult timp, privind șinele, ca și cum ar fi sperat că trenul se va întoarce.

Dar trenul a plecat cu un huruit greu, ca un oftat metallic ce se prelingea pe șine. Vagonul de lemn în care fusese legat Blajin scârțâia la fiecare cotitură, iar mirosul de fier, de animale și de frică, plutea în aer ca o ceață densă. Calul, obișnuit cu aerul liber, cu pașii măsurați pe drumuri cunoscute, se simțea acum ca într-o închisoare. Nu înțelegea unde merge, dar știa că Ion nu mai era lângă el. Înțelegea că pentru prima dată pe acest drum nu mai erau împreună..

Legat de o grindă groasă, cu sfoara strânsă peste piept, calul se mișca neliniștit. Copitele îi băteau ritmic în podea, nu de revoltă, ci de neliniște. În jur, alți cai nechezau, unii speriați, alții resemnați. Dar el nu se putea resemna. În mintea lui, imaginea porții, a grajdului, a mâinii lui Ion pe fruntea sa sunt vii-arzătoare.

Peisajul se schimba dincolo de pereții vagonului, dar el nu-l vedea. Simțea doar vibrația trenului, mirosul de fum, și o presimțire grea care îi apăsa pieptul. Apoi, brusc, un zgomot ascuțit sfâșie aerul. Trenul se zdruncină violent. Un bombardament.

Explozia nu lovise direct vagonul, dar unda de șoc l-a făcut să se clatine. Caii s-au zbatut. O scândură s-a rupt cu un trosnet sec. Sfoara care îl ținea pe Blajin s-a slăbit. El a simțit asta, era șansa lui.

Cu un efort disperat, și-a încordat trupul și a lovit cu pieptul în lemnul rupt. Încă o dată. Și încă o dată. Grindă a cedat. Sfoara s-a desprins. Ușa vagonului era întredeschisă. Afară, fumul și haosul acoperea totul. Blajin a sărit. Nu alearga la întâmplare. Alearga din instinct, cu dorința libertății. Nu se uita înapoi. Nu s-a oprit. Urma mirosurile, sunetele, amintirile. O potecă, o pădure, o apă, o uliță. Fiecare pas îl ducea mai aproape.

După ce a sărit din vagonul zdruncinat de bombardament, Blajin a alergat fără să știe unde se află, dar cu o certitudine adâncă în piept că trebuie să ajungă acasă. Nu era doar instinct. Era ca o amintire.

În primele zile, a rătăcit prin păduri dese, unde crengile îi zgăriau flancurile și noroiul îi îngreuna pașii. A dormit sub copaci, cu urechile ciulite la fiecare foșnet. Nu era obișnuit cu singurătatea. Îi lipsea vocea lui Ion, mâna lui caldă pe frunte, ritmul cunoscut al drumului.

Câinii au fost primele pericole. Într-un sat, a fost încolțit de trei dulăi care l-au simțit de departe. Nu a fugit. S-a întors spre ei, a ridicat capul și a nechezat scurt, cu o forță care i-a

făcut să se oprească. A pășit încet înapoi, cu ochii țintă la ei, până când a găsit o deschidere și a dispărut printre case. În alte locuri, a fost nevoit să alerge, să sară garduri joase, să se strecoare printre câpițe de fân.

Hrana a fost o provocare. A mâncat iarbă uscată de pe marginea drumului, frunze căzute, coji de mere aruncate lângă o școală părăsită. Într-o dimineață, a găsit o grămadă de fân lângă o sură. S-a apropiat cu pași mici, a adulmecat și a mâncat cu grijă. Dar când a auzit pași, s-a retras imediat. Începuse să se ferească de oameni.

Unii îl priveau cu uimire. Un cal singuratic, murdar, cu sfoara ruptă atârând de gât, părea desprins dintr-o poveste. Copiii îl arătau cu degetul, femeile își făceau cruce, iar bărbații îl urmăreau cu priviri neîncrezătoare. Unii au încercat să-l prindă. Alții i-au aruncat cu pietre. Dar Blajin învățase: nu toți oamenii sunt ca Ion. Într-o seară, o bătrână l-a văzut de la fereastră. Nu a ieșit. A lăsat o găleată cu apă și o bucată de pâine uscată lângă gard. Blajin a așteptat până s-a stins lumina, apoi s-a apropiat. A băut, a mâncat și a plecat fără zgomot. În ochii lui, se citea recunoștință. Drumul era lung, dar fiecare miros, fiecare cotitură, fiecare copac îi amintea de ceva.

Pentru Ion zilele de singurătate în care Blajin nu era cu el, erau reci. O suferință de care nu putea scăpa. Omul nu mai ieșea din casă. Nu mai avea rost să meargă pe drumuri fără calul său. Mapa de piele zăcea pe cuier, iar soba ardea mocnit, fără să încălzească cu adevărat. Vecinii îl întrebau de sănătate, dar el răspundea scurt, cu o voce stinsă.

Trecuseră paisprezece zile de la despărțire. Localitatea părea neschimbată, dar în sufletul lui Ion se adunase o tăcere grea, ca o ceață care nu se mai ridică. În fiecare seară, ieșea pe prispă și privea drumul, sperând fără să recunoască speranța. Niciun sunet, nicio veste.

Într-o noapte de aprilie, cu lună plină și aer rece, ulița fu cutremurată de un rotop cunoscut... Copitele băteau ritmic, obosit, dar hotărâte. Din întuneric, apără o siluetă murdară, cu coama ciufulită și ochii aprinși de dor. Calul părea o umbră a ceea ce fusese: slăbit, cu o rană superficială la piciorul stâng, cu noroi uscat pe flancuri și o sfoară ruptă atârând de gât. Dar în privirea lui era o lumină care nu se stinsese. Se opri în fața porții, fără să necheze, fără să bată. Știa că Ion îl va recunoaște...

O presimțire îl scoase pe Ion din casă cu inima zvâcnind. Ultimele zile le petrecuse în resemnare. Ce nu ar fi dat să-l zărească pe Blajin. Dar iată, era chiar Blajin, calul său. Când îl văzu, se opri ca lovit de fulger. Nu spuse nimic. „Să fie el?”, se întrebă omul. Se apropie încet, cu pași mici, ca să nu-și îndepărteze visul. Întinse mâna și o așeză pe fruntea calului. Era caldă. Reală. „Blajin, dragule, ai venit...”, șopti Ion, cu vocea frântă.

Lacrimile se revărsau. Blajin își lipi capul de pieptul lui, iar bătrânul îl cuprinse cu brațele tremurânde. În acea îmbrățișare, timpul se opri. Nu mai conta războiul, ordinul, trenul, rana. Conta doar drumul pe care îl făcuse singur, ghidat de amintire, de legătura nevăzută dintre doi prieteni.

Vecinii ieșiseră în tăcere la porți, martori ai unei întoarceri care părea desprinsă din altă lume. Nimeni nu îndrăzneă să vorbească. Era un moment sacru.

Ion îl duse în grajd, îi spălă rănile, îi așternu paie proaspete și rămase lângă el toată noaptea. Nu a dormit în acea noapte. Doar îl privea, din când în când întinzând mâna să se asigure că nu visează.

A doua zi, mapa de piele fu luată din cui. Ion își puse pălăria și ieși pe drum. Iar Blajin cu pasul încă șovăitor, îl urma. Ca odinioară.

EDIFICII CULTURAL - ISTORICE ROMÂNEȘTI
PALATUL VULTURUL NEGRU ORADEA

Emil MANZUR

Pe amplasamentul fostului Han „Vulturul” și „Berăria orașului” din Piața Sfântul Ladislau, azi Piața Unirii, s-a hotărât de către primărie, în anul 1903, în urma studiului întocmit de inginerul șef al orașului Jozsef Koszeghy, să se ridice Hotelul „Vulturul”. În anul 1905 s-a organizat un concurs de proiecte, pe care l-au câștigat arhitecții Dezso Jakab și Marcell Komor. Din cauza lipsei fondurilor, lucrarea costând peste 600.000 de coroane, primăria a vândut amplasamentul și proiectul unui grup de antreprenori, avocații Emil Adorjan din Austria și Kenez Kurlander din Ungaria care, în anul 1906 au început demolarea vechii construcții și lucrările la fundație. Construcția a fost terminată în decembrie 1908, iar deschiderea festivă având loc în 1909. Clădirea se află pe colț, cu parter înalt și patru etaje, între strada Independenței și strada Vasile Alecsandri, între ele aflându-se un pasaj vitrat. Hotelul avea două fațade, două săli de spectacole, cofetărie, cafenea și 75 de camere. În pasaj se aflau 35 de magazine, iar la etajul 3 erau apartamente. De asemenea în interiorul clădirii mai funcționau două cinematografe (Vigado și Urania).

DIMITRIE GUSTI – UN SOCIOLOG EMBLEMATIC

Gheorghe PANTELIMON

Sociologul și filozoful român Dimitrie Gusti s-a născut în urmă cu 145 de ani, pe 13 februarie 1880, la Iași, fosta capitală a Moldovei timp de 300 de ani și a trecut în eternitate acum 70 de ani, pe 30 octombrie 1955.

Manifestând consecvență în promovarea valorilor naționale și universale, Asociația Seniorilor Vâlcea a organizat, pe 28 octombrie 2025, o dezbatere interesantă, în cadrul căreia doamna dr. Ionela Dinescu, șefa Serviciului Județean Vâlcea al Arhivelor Naționale și domnul ing. dr. Mihai Sporiș – promotorul acțiunii, vicepreședinte al Aociației Seniorilor, au vorbit despre viața, activitatea și opera personalității comemorate.

Se știe că sociologia este știința care studiază procesele sociale, relațiile interumane și instituțiile din orânduirea socială existentă. A apărut în secolul al XIX-lea, odată cu lucrările unor autori din Franța, Germania și Statele Unite ale Americii. Contribuții de seamă în constituirea ei ca știință autonomă au adus Saint-Simon, Comte și Proudhom.

Auguste Comte (1798-1857), gânditor francez, discipol al contelui Saint-Simon, este considerat fondatorul filozofic al sociologiei și al pozitivismului, cel care i-a dat numele, a creat termenul științific în anul 1839 și a fundamentat noua disciplină pe bază conceptuală. Este primul care a introdus sociologia în sistemul științelor.

Pierre Joseph Proudhom (1809-1865) este cunoscut ca filozof și economist francez și unul dintre precursorii sociologiei. Cercetarea concretă a realității sociale a condus în decursul secolului al XX-lea la apariția a numeroase discipline sociologice.

Revenind la personalitatea evocată, Dimitrie Gusti și-a făcut studiile universitare în Germania și Franța între anii 1900-1909. A studiat filozofia morală la Leipzig și apoi științe juridice la Berlin. În capitala Germaniei a avut preocupări mai ales în domeniul sociologiei. În anul 1904 și-a susținut doctoratul în filozofie. Savantul român și-a definit sistemul sociologic prin câteva enunțuri fundamentale conform cărora societatea se compune din unități sociale care sunt grupări de oameni legați între ei printr-o organizare activă și o interdependență sufletească. Esența societății este voința socială, iar ca manifestări de viață aceasta depune o activitate economică și una spirituală, reglementate de o activitate juridică și de una politică. Factorii care condiționează voința socială pot fi reduși la patru categorii fundamentale: cosmică, biologică, psihologică și istorică. Schimbările suferite de societate în decursul timpului, prin activitățile ei și sub înrăurirea acestor factori, se numesc procese sociale. Începuturile de dezvoltare pe care le putem surprinde în realitatea prezentă și le putem prevedea cu o oarecare precizie se numesc tendințe sociale. Plecând de la acest sistem, Dimitrie Gusti a fundamentat metoda monografică. Aceasta presupune abordarea simultană, multidisciplinară a subiectului, pe cadre și manifestări, iar în acest scop a folosit echipe de specialiști din domeniul științelor sociale, medici, ingineri, agronomi, învățători etc. În perioada 1925-1948 Dimitrie Gusti a inițiat și îndrumat acțiunea de cercetare monografică a satelor din România, iar în 1939 a obținut legiferarea serviciului social, prin care se instituționaliza, pentru prima oară în lume, cercetarea sociologică, îmbinată cu acțiunea socială practică și cu pedagogia socială. A fondat și condus Asociația pentru Știință și Reformă Socială, Institutul Social Român – institut de cercetări în domeniul sociologiei și al științelor sociale în general, Institutul de Științe Sociale al României și Consiliul Național de Cercetări Științifice.

În anul 1936, împreună cu Victor Ion Popa – scriitor și om de teatru, Henri H Stahl – sociolog, istoric și economist, autorul unor lucrări teoretice și de istorie socială, colaborator al său și Gheorghe Focea au creat Muzeul Satului din București. Dimitrie Gusti a înființat și a condus revistele „Arhiva pentru știința și reforma socială” (1919-1943) și „Sociologie românească”(1936-1944). De asemenea a activat în învățământul superior ca profesor la Universitățile din Iași și București, a fost ministru al învățământului în anii 1932, 1933, membru al Academiei Române din 1919, cea mai importantă instituție de cultură din România și președinte al acesteia în perioada 1944-1946. A fost membru al mai multor academii, societăți și institute de sociologie din lume.

Printre scrierile sale amintim: „Sociologia militans”(1935; 1946)); „Problema sociologiei”(1940); „Știința realității sociale”(„La science de la réalité sociale”)(1941). În context menționăm că, tot la Iași, pe 15 februarie 1851 s-a născut Spiru Haret, matematician, pedagog și om politic, primul român care a dat doctoratul la Paris în anul 1878. Ca savant s-a remarcat în domeniul mecanicii sociale și astronomiei și a utilizat pentru prima dată matematica pentru a explica fenomenele sociale. Subliniem că este una dintre primele contribuții recunoscute pe plan mondial la matematizarea sociologiei.

Contribuții valoroase la dezvoltarea sociologiei au adus și doi vâlceni, personalități cu care ne mândrim: Dumitru Drăghicescu și Virgiliu Constantinescu. Dumitru Drăghicescu s-a născut pe 16 mai 1875 în comuna Măciuca și este cunoscut ca filozof și sociolog, diplomat de notorietate internațională și om politic, doctor în filozofie, la Paris. Printre operele sale se numără „Problema determinismului social”, „Determinism biologic și determinism social”, „Din psihologia poporului român”. A scos în relief originea socială a conștiinței, a idealurilor și valorilor spirituale. În zilele noastre Dumitru Drăghicescu este pus în valoare, în special, de către domnul Virgiliu Constantinescu, profesor universitar doctor, sociolog, filozof, cercetător, publicist și om de cultură prestigios. Cea mai recentă operă a sa „Tratat de sociologie a comunităților rurale”, în două volume, a fost lansată într-un cadru elevat, pe 28 iunie 2025 la Biblioteca Publică din comuna Galicea. Putem afirma cu deplin temei că în România sociologia ca știință a societății, a instituțiilor și relațiilor sociale, a cunoscut o continuă dezvoltare și s-a afirmat pe plan internațional grație unor specialiști de mare anvergură, printre care, la loc de cinste, se află Dimitrie Gusti.

Sociologia face parte din categoria științelor sociale și este de mare viitor pentru societate, care se află într-un continuu proces de dezvoltare și modernizare. Ea este chemată să contribuie în mod substanțial la mai buna organizare și funcționare a acesteia, în beneficiul oamenilor.

ISADORA RODICA LUNGAN

Armenia mea

Tu nu ești doar o țară.
Ești o inimă care bate de peste șase mii de ani,
o civilizație născută din piatră, din rugăciune, din luptă.
Ești sângele care nu s-a uscat,
nici atunci când săbiile străine au încercat să te șteargă de pe hartă.

Ai fost Urartu, ai fost Hayasa,
ai fost regatul Artasizilor și al Bagratizilor,
ai fost prima care a îmbrățișat creștinismul, în anul 301 d.H.,
când lumea încă băjbăia în întuneric.
Ai dat alfabetul tău — 39 de litere ca 39 de răni —
pentru ca numele tău să nu fie uitat.

Ai fost crucificată în 1915,
când Imperiul Otoman a pornit exterminarea.
Peste trei milioane de armeni
au fost uciși, alungați, înfometaji,
îngropați nu doar în Deir ez-Zor,
ci și în Erzurum, Bitlis, Van, Harput, Sivas,
în câmpurile de moarte de la Ras al-Ayn și Alep,
în marșuri forțate spre nimic,
în tăcerea lumii care nu a strigat.

Și totuși ai refuzat să mori.
Ai continuat să cânti prin Komitas,
să scrii prin Siamanto,
să strigi prin Aurora Mardigianian,
să răzbuni prin Soghomon Tehlirian,
care a dus dreptatea în mâinile lui
când lumea a tăcut.

Sângele tău nu e doar al tău.
E sângele strămoșilor noștri care au luptat
pentru ca tu să exiști și azi.
E sângele eroilor care au murit
ca tu să poți rosti: „Sunt armean.”

Ai fost arsă, dar nu ai fost stinsă.
Ai fost alungată, dar nu ai fost uitată.
Ai fost înjunghiată, dar ai rămas în picioare.

Eu te iubesc, Armenia,
nu cu milă, ci cu venerație.
Pentru că tu nu ești o victimă.
Ești o lecție.
Ești o mamă.
Ești o flăcă ră care nu se stinge.

Te port în mine ca pe o rană sacră,
ca pe o iubire care nu se vindecă,
pentru că sângele tău curge și în mine.
Pentru că nu vreau să uit.
Pentru că nu trebuie să uităm.
Pentru că tu ești adevărul istoriei
care încă respiră.

MARIAN ILIE

E-adevarat
c-a-nviat!

Cred că ne dăm cu toții seama de stradaniile aprige ale actualilor farisei de a-L rastigni din nou pe Iisus Christos, datorită jertfei Căruia am devenit și suntem ce suntem - altceva decât triburile pierdute prin junglele Lumii. I-am rămas dară datori cu propria spălare de păcate...

E-adevărat că a-nviat Cristos
Mântuitor atâtor milioane
Prin jertfa după care-n Cer s-a dus
Cu aura-l de aur din icoane

Și aurul din numele cel sfânt
Pe care fariseii ÎL huliră
El, caloian de Cer și de Pamant
S-a înnălțat, dar tot aici respiră

Prin Sfântul Duh – Cuvant de ctitorire
Din care Universul a irupt

De dezrăstignire

Și s-a desprins adamica-nfiire
Cu tot din jur- de sus- de dedesubt...

Mare păcat că fariseii încă
ÎL mai hulesc în lumea celor vii !
Numai zidind din gând și faptă stâncă
În calea lor ÎL vom dezrăstigni

Să-i fie revenirea majestuoasă
Agapă-a generațiilor toate
Să-L așteptăm cu bunătați pe masă
În pace- armonie- libertate !

PĂRINTELUI GHEORGHE CALCIU-DUMITREASA

Tudor NEDELCEA

Pronia cerească mi-a trimis în calea vieții, în diferite etape, câteva personalități care aveau să-mi determine cariera și experiența teologică. Aveam din familie o decentă și minimă educație ortodoxă, o icoană în casă la care mama se închina seara și la diverse sărbători sau evenimente importante, sărbătoream în felul nostru inocent, împreună cu toți copiii satului, marile sărbători creștine.

În camera de cămin de pe Șoseaua Panduri, apoi din Drumul Taberei mi-a fost dat să-l am coleg pe Gheorghe Calciu, Ghiță cum îi spuneam, înscris la secția limbi străine – limba franceză a Facultății de Filologie din cadrul Institutului Pedagogic București, alături de Eugen Papadima (nepotul lui Ovidiu Papadima, viitor mare psiholog) și pe Romulus Haba, un bizar student, la limba engleză, originar din Tg. Mureș. Deși Ghiță Calciu era mai mare decât mine cu 19 ani, n-am realizat această diferență și atunci habar n-aveam că el făcuse puscărie politică. În familia mea, deși tatăl meu a fost greșit la judecătoria plășii Valea Ursului, până la desființarea ei, în 1947, nu s-a vorbit despre existența închisorilor comuniste de teama autorităților staliniste, așa că n-aveam cum să-mi dau seama de antecedentele politice ale colegului meu de cameră, Ghiță Calciu. Comportamentul său a fost exemplar: era discret în privința trecutului său, gata oricând să te ajute în orice privință, ca un adevărat creștin, mereu cu zâmbetul pe buze și, ca student, era eminent. Într-o seară, am zărit pe noptiera sa două cărți cu copertile și filele învechite, cam ciudate față de cărțile care circulau pe piața vremii, de autori necunoscuți mie: Spinoza și Nichifor Crainic. Le-am frunzărit, Ghiță mi le-a dat să le citesc, dar pe ascuns. N-am priceput absolut nimic, dar Ghiță nu s-a speriat de incultura mea.

Îi devenisem apropiat (nu știu de ce) și zilnic, la prânz, când urma să, mergem la masă, cale de patru stații de autobuz (din Panduri în Drumul Taberei, la cantina Facultății de Medicină), Ghiță mă seminariza din lecturile cărților sale. Avea o răbdare extraordinară, eu neavând minima cultură filosofică și teologică. Timp de doi ani cât am stat împreună în aceeași cameră de cămin pot spune că am învățat mai mult decât de la unele prelegeri universitare, astfel încât după ce a părăsit căminul spre a se căsători, în 1965, cu Adriana Dumitreasa, am simțit ce pierdere suferisem, deși ne mai întâlneam la unele prelegeri comune.

Dar, sunt multe de spus despre conviețuirea în căminul studentesc. Eu eram cel naiv, blajinul, Eugen Papadima realizase despre trecutul lui Ghiță Calciu și, mai ales, despre rolul lui Romulus Haba de a-l urmări îndeaproape pe Ghiță. Chiar mi-a arătat, într-o zi, un microfon pe post de nasture la cămașă și un fel de rolă cu un fir subțire ca nylonul folosit de pescari. După această dezvăluire, atmosfera în camera noastră de cămin a devenit infernală, Haba atacându-l și jignindu-l în permanență pe Eugen Papadima pentru deconspirare. La toate astea, Ghiță Calciu se purta ca și cum nimic nu se întâmplase, cu un calm desăvârșit: știa probabil și era conștient că avea un urmăritor pe urmele sale. O singură dată s-a „răzbunat”: la o prelegere de socialism-științific, unde participau toate grupele, cineva a scris pe tablă cuvântul „boss”, așa cum i se spunea lui Haba, adică șeful. Ghiță a completat pe tablă: „bos-bovis” (bou) și toți studenții din amfiteatru au izbucnit în râsete și aplauze.

Diferența dintre noi și el era evidentă, nu numai datorită vârstei și culturii sale. Avea o înțelepciune aparte, o răbdare pilduitoare, permanent vesel, optimism, gata oricând să ajute creștinește pe cineva, în orice împrejurare și cu orice risc. Nu aveam de unde ști – atunci –, că toate aceste calități native, cultivate în familia plugarului Dumitru și Ileana Calciu din Mahmudia-Tulcea.

S-a născut într-un sat dobrogean, Mahmudia, la 23 noiembrie 1925, fiind al unsprezecelea copil al familiei de țărani, Dumitru și Ileana Calciu (n. Bălan), cu adâncă

credință în Dumnezeu. Pentru orice copil de la țară, singura șansă de a reuși în viață era cartea. Elevul Gheorghe a trecut toate treptele educației elementare, în satul natal, apoi la liceul „Spiru Haret” din Tulcea, reușind să devină student al Medicinii bucureștene. În anul doi de studenție, a fost arestat (prima arestare) în mai 1948, pentru simplul motiv că a adăpostit în camera sa de cămin un fugar, suspect politic. Au urmat ani grei de detenție în multe închisori bolșevice din România, inclusiv în celebrul experiment Pitești, teribil în întregul lagăr comunist. „Toată reeducarea a fost o lucrare satanică! Diavolul și-a ales niște oameni de acolo, dintre noi, care au fost înzestrați și de administrație, și de satana – cu puteri demonice și care au făcut ce li s-a poruncit”. După 15 ani de temniță, la 16 mai 1963 a fost eliberat de la Aiud, stabilindu-i-se domiciliul obligatoriu în Bărgan, la Vișoara lângă Mărculești. La Pitești dar și la Jilava (celula 4), Aiud, a săvârșit fapte miraculoase, după cum mărturisește colegul său de celulă, Marcel Petrișor: și-a tăiat venele pentru a da sânge și a salva un coleg deținut. În închisoare și-a descoperit vocația preotească.

După eliberare, în urma amnistiei generale din 1964, a dorit să se reînscris la Medicină, dar „nu s-a putut”. Și s-a înscris la Facultatea de Filologie, secția franceză, a Institutului Pedagogic din București. În această perioadă am avut șansa excepțională nu numai să-l cunosc, dar să și conviețuiesc în aceeași cameră de cămin din Șoseaua Panduri, în primii doi ani (1964-1966). În 1965 a părăsit căminul, căsătorindu-se cu d-ana Adriana Dumitreasa, cercetătoare științifică în biologie, sora unui deținut politic, care i-a dăruit un fiu, Andrei. A urmat, cu dispensă specială de la patriarhul Justinian, Institutul Biblic din București, unde preda, între alții, Dumitru Stăniloae. După absolvire, devine profesor la Seminarul Teologic din București. Aici se face remarcat prin predicile sale curajoase anticomuniste, de bună credință, *Șapte cuvinte către tineri*, geneza acestor predici fiind dărâmarea Bisericii Enei la 1 mai 1977, în locul ei urmând să se construiască o cârciumă. Înainte de a fi tipărite, cele *Șapte cuvinte către tineri* au circulat în copii dactilografiate, editate integral în 1984 în limba germană, traduse și în engleză de maica Alexandra – Principesa Ileana a României (căsătorită cu boierul mehedințean Ștefan Issărescu), și în românește, ediție îngrijită și prefată de Răzvan Codrescu (București, Editura Anastasia, 1996). Toate aceste „cuvinte” au pornit de la text biblic și „la fiecare predică am introdus o chemare”. Aceste *șapte cuvinte* au format o școală,

elevii săi propovăduind cu mare curaj cuvântul Domnului, așa cum depune mărturie I.P.S. Teofan, mitropolitul Moldovei și Bucovinei, când efectua stagiul militar, în 1980: trei din foștii elevi ai părintelui Calciu au dat tonul, în noaptea de Paști, 1980, la „Hristos a înviat!” și toți cei 130 de foști seminarști au cântat împreună, spre surprinderea comandantului, care doar i-a mustrat (apud Gh. Calciu-Dumitreasa, *Suferința ca binecuvântare*, București, Editura Cathisma, 2008, p. 51-52). A urmat, se știe, rearestarea, anchetarea și procesul desfășurat în „mare taină”, acuzat de

spionaj, internat inițial la spitalul de nebuni de la Jilava, reînscris la Aiud, unde a slujit „cea mai frumoasă Liturgie” (*Viața Părintelui Gheorghe Calciu, după mărturiile sale și ale altora, op. cit.*). A fost condamnat la 10 ani de închisoare incluzând confiscarea averii, eliberat însă după cinci ani și jumătate, Ambasada Franței anunțându-l că trebuie să părăsească Țara. La reducerea pedepsei și eliberarea sa au intervenit personalități mondiale: Mircea Eliade, Eugen Ionescu, Paul Goma, Principesa Ileana, Roland Reagan, Papa Ioan Paul

al II-lea, Margaret Thacher etc.

În SUA, unde primește cetățenie de onoare, a desfășurat o intensă activitate preotească și proromânească la Biserica „Sfânta Cruce” din Alexandria, unde a editat „Buletinul Parohiei”. A organizat Festivalul Internațional „Romfest”, ținut pentru prima dată în Țară, la București, în 1998.

Din dor de Țară se întoarce în 1990: „duhul iubirii de țară și de oamenii ei, de mănăstiri, de trăitorii din ele și de neamurile mele mă mână spre locurile copilăriei, ale bucuriilor și ale suferințelor trăite acolo, comoara cea mai de preț a vieții în România vreme de 60 de ani, până la timpul înstrăinării, acum 18 ani. Parcă o prăpastie fără fund mi-a despărțit viața ei în 1985, mai adâncă și mai lată decât prăpastia închisorilor. Poate pentru că, fie și în închisoare, viața mea se petrecea în pământul țării; poate pentru că trăiesc mereu în perspectiva următoare vizite pe care o voi face în țară, trecând un ocean de apă și de amintiri, la fel de imense” (apud *Testamentul Părintelui Calciu* (1925-2006). Volum alcătuit de Răzvan Codrescu, Lucian D. Popescu,

Claudiu Târziu, București, Editura Christiana, 2007). În 2005, boala (cancer de pancreas) își arată colții. Slăbit, slujește ultima liturghie la Biserica „Sf. Ilie” – Gorgani, se bucură de apariția cărții *Întoarcerea la Hristos* a lui Ioan Ianolide, prefată de el, este internat la Spitalul Militar din București, unde a fost vizitat, între alții, de patriarhul Teoctist, mitropolitul Bartolomeu Anania, Arsenie Papacioc, ambasadorul SUA, Gigi Becali, de un numeros public. A plecat la Washington, unde și-a dat obștescul sfârșit, trecând la cele veșnice, la 21 noiembrie 2006 (ora 13, 10 în România, 20,10 în SUA), după trei ore de comă, cu doar două zile înainte de împlinirea vârstei de 81 de ani.

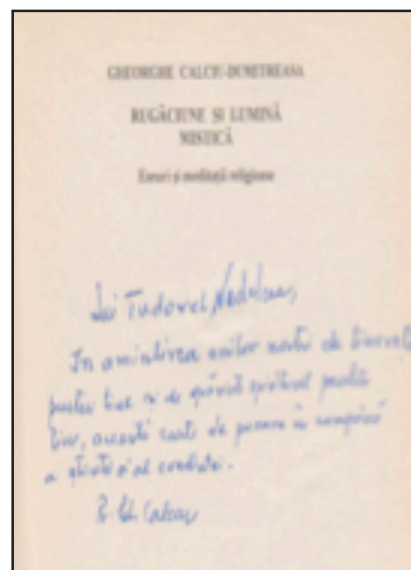
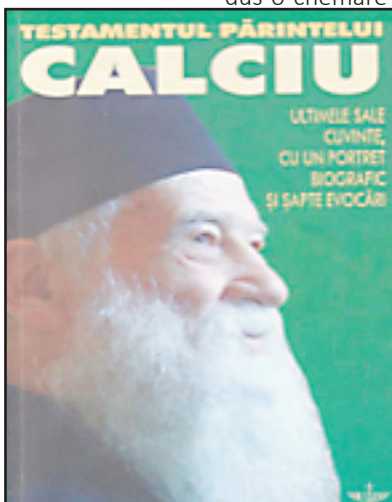
La Biserica „Înălțarea Domnului” din Montreal s-a făcut o slujbă pentru sufletul Părintelui (22 noiembrie 2006), iar la biserica sa, „Sfânta Cruce” din Washington, a fost o zi (23 noiembrie 2006) de priveghi neîntrerupt.

Conform dorinței sale, trupul neînsuflit a fost întors în Țară, urmând să fie înmormântat la Mănăstirea Petru-Vodă, păstorită de prietenul și colegul său, Justin Pârveu, cu icoana Maicii Domnului dăruită de patriarhul Teoctist pe piept, cu mătâniile făcute de maicile de la Diaconești. Pregătirea de înmormântare a avut și unele piedici neortodoxe (vezi *Testamentul Părintelui Calciu, op.cit.*, p. 93-95). În cele din urmă, voința Domnului și-a spus cuvântul, părintele Gheorghe Calciu a fost înhumat, duminică, 3 decembrie 2006, la Mănăstirea Petru-Vodă, slujba de îngropăciune fiind făcută de 34 preoți, în prezența a peste 2000 de enoriași. Părintele Justin Pârveu l-a numit, la finalul slujbei, pe Gheorghe Calciu, un „nou sfânt care ne va călăuzi și ne va ajuta”, un „nou apostol al românilor”, „răscumpărătorul vremurilor noi, care spală rușinea fricii și a lipsei de cutezanță”, să fie „mijlocitor pentru Biserica și neamul nostru”, „mărturisitor neînfriat al credinței”; „Din vremelnicie, Părintele Calciu trece în veșnicie și trage după el un neam întreg, deoarece va dăinui în istorie și în vecii nesfârșiți acel popor care-l va avea într-o măsură cât mai mare pe Dumnezeu!” Aviz sataniștilor și celor care au declarat la Dabos, în 2023, că Dumnezeu a murit, iar lumea trebuie să se obișnuiască să trăiască fără Dumnezeu (!!). În mascara da condamnare a comunismului orchestrată de președintele Băsescu-Petrov, numele său este doar pomenit o dată.

Gh. Calciu-Dumitreasa merită să fie trecut în rândul sfinților și pentru suferința din temnițele comuniste și ajutorul dat colegilor de celulă (și-a tăiat vena spre a dona sânge unui deținut aflat pe patul de moarte). Poporul român dreptcredincios merită să aibă astfel de sfinți!

Chiar dacă n-a intrat în grupul de sfinți români canonizați de Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române cu prilejul Centenarului Patriarhiei Române, părintele martir Gheorghe Calciu-Dumitreasa este un sfânt în sufletul multora dintre români.

(Continuare în pag. 11)

CONSTANTIN ZĂRNESCU: „ROMÂNUL GĂGĂUZ DIN VAMA VECHE”

Petre CICHIRDAN

Editura Napoca Star din Cluj Napoca condusă de Dinu Virgil Ureche a editat și tipărit cartea clujanului nostru, vâlcean, născut la Lăpușata și cetățean de onoare al Râmnicului și Horezului, Constantin Zărnescu, cu titlul de mai sus, recent, 2025, când autorul a împlinit 76 de ani; iar cartea este a câta?...peste 50 de titluri cuprinzând toate genurile literare. Cităm, în acest început de material scris cu ocazia apariției acestui nou volum, „Românul găgăuz din Vama Veche”, încondeierea de anul trecut apărută în publicația „Făclia” din Cluj Napoca și semnată de Adrian Țion cu ocazia împlinirii vârstei lui C. Zărnescu de 75 de ani!...« Opera sa afirmă ritos tendința structurării emblematice a temelor abordate în statornicia, perenitatea și universalitatea mitului. În proză, dramaturgie și eseistică, el a căutat cu obstinație înălțarea în proeminențe stilistice de mare anvergură. Răsunătoare și de mare valoare i-au fost căutările, munca, documentarea și realizările de-a lungul unei vieți dedicate scrisului. La 75 de ani, palmaresul lui bibliografic arată impresionant. Elocvente sunt pentru magnificența creației sale romanele tinereții *Clodi primus* (1974) și *Meda, mireasa lumii* (1979), tragedia *Regina locasta* (1981), romanul istoric *Ziua zilelor* (2002) și studiile despre Constantin Brâncuși *Brâncuși și Transilvania* (2001) și *Brâncuși și civilizația imaginii* (2002). Din 2002 datează și preocupările de investigare în misterele mitului Dracula și integrarea acestuia în circuitul valorilor europene, alături de Doctor Faustus și Machiavelli. În 2003 scrie opera dramatică *Dracula în Carpați* și începe editarea în ediții succesive a „narațiunilor universale despre Vlad Dracula Țepeș din 20 de limbi”, texte, studii și comentarii reunite sub titlul generic *Patimile lui Dracula*. » (*Făclia*, 24 martie 2024, Adrian Țion, „Constantin Zărnescu 75: Dracula – un bărbat teribil al istoriei române și mitul lui”)

Să mai amintim că în anul 2022 ca semn de apreciere deosebită, Academia Română i-a editat și tipărit în editura proprie, în condiții de lux, volumul „Teatru românesc contemporan. Constantin Zărnescu”, o carte deosebită cuprinzând piesele de teatru „locasta” și „Dracula în Carpați”, două piese de mare valoare care stau mândre în ierarhia mondială a teatrului. Personal, scriam în anul 2003, la un an de la apariția piesei *Dracula în Carpați*, că „Textul dramei surprinde prin nuanța sa de sorginte nord-europeană, alură shakespereană a versului și ritmului, text filosofic desfășurat logic și plin de substanță, în tonuri de contratimp spre sfârșitul frazei. Ca și la marele Will, al cărui text este modern și după 400 de ani și la scriitorul Constantin Zărnescu sunt zone de text pline de modernitate, de ritm precum zona muzicii de cvartet, adică scurt în desfășurare și închis în acorduri asimetrice, reci și nerepetabile.” (Petre Cichirdan,

2003, Info puls, decembrie, „Constantin Zărnescu: *Dracula în Carpați*”) Mai amintim că această piesă a fost scrisă sub forma unui libret de operă rock pe care l-a așteptat să-i compună muzica Peter Venczel de la Opera Maghiară din Cluj, ca răspuns la opera rock „Mateiaș pe eșafod” compusă de același compozitor și scrisă de dramaturgii Csep Sandor și Moravetz Levente...Cel puțin în Transilvania, olteanul nostru de la Lăpușata conduce detașat în ierarhia marilor scriitori români, dintotdeauna!

„Românul găgăuz din Vama Veche” are o prefață, aproape generică, semnată de Eugen Cojocaru și pe care acesta o intitulează „Vama Veche - Simbolul libertății corporale & spirituale în cartea - reportaj - *Românul găgăuz din Vama Veche*” virtualizând un conținut de-a dreptul impecabil din punct de vedere al conținutului de idei și genului literar, agitat ca ritm în prima parte - neliniștea autorului privind numele lui Ion Hagimof pe care ar fi trebuit să-l cheme Dumitru - ultimul găgăuz!? Așa să fie oare, ultimul? Apoi extrem de liniștit și plastic în evidentă prețuire în prezentarea familiei Paul și Elsa Luder, care reprezintă spiritual chiar această așezare la mare, Vama Veche, construind „casa cu olane”; apoi în parte finală, desigur, schematic vorbind, frazările fiind extrem de dense în idei, surprinzător de matur (autorul) în care prezintă Memorialul Paul Miron, un volum semnat de Elsa Luder și Eugen Munteanu...și în care, Vama Veche, Elsa se întâlnește cu Zărnescu pe plaja nudiștilor pentru a-și lua la revedere de la scriitorul oltean care nu se ferește să constate cu această ocazie că se simte din nou tânăr, chiar mai tânăr decât în tinerețe! O bijuterie de carte despre lumea care a fost înainte de 1989 și lumea, aceeași, dar cu mai multe elemente tinere deținătoare de putere după 1990... Povestea găgăuzului, român, care și-a schimbat numele pentru că puterea tutelară (sovietică inițial și mai apoi rusă a creat un dezechilibru în această parte de lume, a Republicii Moldova, a moldovenilor, și parte dintre aceștia așezați după 1989 în ținutul Dobrogei plin de toate etniile din lume, este una cât se poate de cunoscută de cei pentru care astfel de probleme le atâță curiozitatea...În ținutul cândva aparținând regatului României preluat apoi de puterea sovietelor cine se declara de etnie rusă, își schimba numele, avea alți sorți de izbândă în a primi un servici, de a avea o pensie mai bună...În această parte de lume la alegeri și recesământuri nu se acționa cu câteva kilograme de alimente, ci pur și simplu cu schimbarea numelui, cu declarații pro... Situația lor era la fel cum au fost priviți

românii în Imperiul Austro-Ungar în secolul XIX...poate mai rău, căci una este să treci de partea civilizației central europene, alta să treci de partea civilizației euro asiatice a secolului XIX...Astfel, studiindu-l atent pe Ion Hagimof, găgăuzul, Zărnescu ia poziție față de populația găgăuză din Republica Moldova care înainte și după 1989 era pro rusă! Zărnescu încheie povestea lui Ion Hagimof, încheie cartea, după ce insistă asupra acestuia și confracților săi din Vama Veche, ca Hagimof să revină la numele Dumitru pur românesc așa cum nu au procedat turcii sau tătarii sau aromânii din aceeași regiune!...nu și-au schimbat numele, dar ei sunt cei mai înfocați patrioți și de ce să nu recunoaștem, cei mai evoluți ca masă de popor, mai civilizați decât indigenii din fosta Țară Românească! Toți am constatat aceste lucruri încă din perioada studenților noastre din centrele universitare timișorene sau din București!...La fel de moral bate textul lui Constantin Zărnescu și asupra unor cetățeni români precum Paul Miron și Elsa Luder, care, P. Miron, părăsind țara în anii nefaști pentru civilizația acestui popor, după 1974-1978, ajunge profesor universitar sau medic sau etc în Germania ridicând prestigiul românilor, și mai apoi, după ce se căsătorește cu femeii din țara primitoare, după 1990 se întorc împreună cu soațele și pun umărul la reconstrucția civilizației românești continuând-o pe cea impusă de Pavel Kiseleff, Alexandru Ioan Cuza și Carol I-regele regilor!...civilizație profund europeană a secolului XIX și începutul de secol XX...Prezentarea cetățenilor români, Paul și Elsa Miron, este una de toată lauda, de cum vede această problemă scriitorul oltean-vâlcean Constantin Zărnescu, românul nostru din dreapa Oltului trimis în capitala Ardealului să impună valorile românești în înfierbântata Transilvanie, nu prin forța politică, ci prin marea cultură pe care a moștenit-o de la înaintașii din jurul Revoluției de la 1848, omenia și diplomația pur vâlceană, țară în țară, așa cum s-a chemat dintotdeauna Valahia Mică, Ungo-Vlahia cu o mare cultură medievală; țara lui Matei Basarab și a Elinei, și a lui Udriște Năsturel (fratele Elinei), care au construit o moară de hârtie aici pe malul drept al Oltului, la Râmnic; o tipografie, poate cea mai însemnată, aici la Mănăstirea Govora, și, mai ales, unde Mihail Moxa a scris și distribuit și în Transilvania, Pravila de la Govora...trimitând lumină și românilor de peste Carpați!... O carte scrisă de unul din marii scriitori ai României pe care am citit-o cu mare drag și în fața căreia a trebuit să închid ochii, să nu văd, erorile de grafie a noului postrevoluționar scris românesc!

O LUME FANTASTICĂ

SECVENȚA 4

Margareta SAIMAC

1) DOAMNE, ȚIE-ȚI mulțumesc, pentru traiul meu cel pământesc! Pentru că dintr-un mugur de Lumină m-ai creat, m-ai format, m-ai educat și pe planeta Pământ am amerizat! Atunci era înainte de Potop, când Omenirea avea să cadă într-un mare HOP!

2) Acum 65 000 000 de ani, la ultima mare glaciațiune din Europa, doar între lanțul Munților Carpați exista o mândră țară legendară Hiperboreea, populată de oameni blonzi cu ochii albaștri, precum îi are și fiica mea, ruptă din aștri!

De aici au migrat către actuala Franța, unde în Peșterile din Lascaux, au lăsat picturi rupestre stră... strămoșii – Omul de Cromagnon!

Dar iată că știința mult a evoluat, și fiica mea auzind pe dat, că la cel mai mare complex medical – cu toate secțiile de boli și cel mai mare Institut de Cercetări Medicale, (în SUA) unde ea lucrează, pornind doar de la o picătură de salivă colectată din gură, s-a făcut genealogia pe linie maternă, până acum 150 000 de ani! Ce a rezultat, este explicat în Anexa ce redă prin săgeți, pe conturul actual al continentelor, cum au migrat stră... strămoșii noștri. Eu, bunica Alexandrei, care este la al 9-lea neam, știam că pe linie maternă, a 7-a stră... străbunică, provenea de la nord de Munții Caucaz (actualmente Osetia). Acolo este cel mai pur, mai curat areal geografic și oamenii cei mai longevivi!

PĂRINTELUI GHEORGHE CALCIU-DUMITREASA

(Urmare din pag. 10)

Odihnească-se în pace, părinte Gheorghe Calciu-Dumitreasa, și, de acolo de sus, ocrotește-i pe români!

*

Un pios omagiu a fost organizat la Tulcea și în comuna sa natală, Mahmudia, de către Asociația „Maryland” din SUA (Camelia și Alin Simion) în colaborare cu instituții culturale locale, sub genericul „Centenar Părintele Gheorghe Calciu, creat pentru nemurire”, în perioada 21-23 noiembrie 2025. Astfel, în prima zi, la Catedrala „Sf. Nicolae” din Tulcea va fi o vecernie omagială, urmată de vernisajul de grafică și pictură al artistei Aida Șușter (la Casa Avramide), o expoziție de carte, povești duhovnicești legate de viața și lucrarea spirituală a părintelui, un recital de vioară și pian.

A doua zi, 22 noiembrie 2025, la Teatrul „Jean Bart” participanții și publicul tulcean vor viziona o expoziție de pictură și grafică închinată sfinților închisorilor, vor audia un concert de pricesne și muzică corală sacră, și vor viziona reprezentația teatrală „O viață în căutarea lui Hristos”, filmul documentar „7 cuvinte. Povestea unui biruitor”.

În ultima zi, duminică, 23 noiembrie 2025, în satul său natal, Mahmudia, se va oficia o Sfântă Liturghie comemorativă pentru un Om care a petrecut 21 de ani după gratii, „un destin cu pogorări la iad, gesturi «nebunești» de jertfă și înălțări taborice”, cum menționează, pe bună dreptate, organizatorii.

Vor participa: P.S. Vissarion, episcopul Tulcei, arhimandritul Hariton Negrea, starețul M-rii Petru Vodă (unde se odihnește Părintele-martir), pr. Nicolae Tănase, prof. dr. Tudor Nedelcea, jud. Lucian Popescu, pr. prof. V. Gordon, regizorul de film Andrei Negoită etc.

FESTIVALUL MUNTELUI LA VOINEASA – EDIȚIA A XXVII-A, 14-16 NOIEMBRIE, 2025

Mihai SPORIȘ

În marea austeritate provocată de „priceperea” administrării averii publice și a resurselor adunate prin legiuitele contracte sociale (vezi ruinarea vechilor stațiuni sindicalizate, precum Voineasa și Vidra, ale Văii Lotrului și marele deficit bugetar actual, al întregului de țară!), Dumnezeuul Grădinii Maicii Domnului, a pus împreună, într-o minunată simfonie alte priceperi și resurse... *de la lumea bună adunate să fie marelui festival date.* Lumea bună iubitoare, de Munte, de Soare, de ... generația viitoare, au pus mână de la mână, de zână bună și împreună au împletit cunune numite trofee (diplome, medalii, cupe și darurile întreținerii eforturilor fizice!). Apoi acestea au fost date pentru bună creștere... tocmai pepinierii care are nevoie de resursele vitale... să numim astfel școlarii Văii Lotrului.

Într-o tradiție născută în vremea unei Voineasa cu o înfloritoare stațiune turistică, acum 4 decenii, se impuneau în agenda turismului de masă național și în dezbaterile științifice pe teme ecologice, evenimentele: Trofeul „LOTRU” (în organizarea Clubului de Turism Ecologic Montan „LOTRU”/CTEM „LOTRU”) Voineasa, organizat în perioada toamnei, cu participarea cluburilor de turism din țară; Simpozionul Internațional „OMUL și MUNTELE” în organizarea dascălului, om de știință și neobosit militant pentru reglementărilor în domeniul mediului, în principal montan: **Gheorghe Ploaie.**

Festivalul Muntelui, ediția anului 2025, a găsit Valea Lotrului și Voineasa găsite... Noiembrie însoțit, cu pastelul obișnuit. Un cer senin cu argintat covor brumat pe încă otava vie, chema soarele să aprindă mestecenii, iar brazilor cei mari să le lustruiească smaraldul. Zilele de 14-16 noiembrie nu au făcut excepție, iar organizatorii Festivalului, asociațiile (ONG) : CTEM „Lotru”, „Descoperă Voineasa” „ Wildsport” și par-tenerii lor: Asociația Agricolă „Țara Loviștei”, Primăria Voineasa parcă aruncară bobii, anticipând vremea bună. Au antrenat din vreme Școlile Gimnaziale din Voineasa, Malaia, Brezoi; primiseră acordul de participare al Salvamontului, al Jandarmilor montani și asiguraseră disponibilitatea pentru ... centrul de comandă (Căminul Cultural). Au organizat o superbă expoziție foto cu imagini ale întregului Văii, cu natură și infrastructură economico-socială reprezentativă; convocaseră presa... prietenă, de la Intol Press și UZP-ul vâlceană și se asiguraseră, prin atragerea unor sponsori generoși (mereu... săritori la evenimentele cu rol formativ-educativ cum se vădiseră ultimele ediții!): Boromir, Dexy Park, Cascada Scoruș, Transalpina (cu obârșii ... loviștene), Anabella, Diana, Dedeman, dar și membrii ai asociațiilor... pro bono, cu dorința anonimatului.

Într-o armonie a dorințelor... mai înșenării vremurilor, această LIRĂ (imn/festival... muntelui!), ca un susur al toamnei cu zbenguiala tinerilor spre vârfuri, să vadă frumusețea mai cuprinderii, va fi primit dinspre litoralul dobrogean, printr-un Ovidiu... recent, care înstrunează permanent Lira Litoralului (festival dedicat altei întinderi albastre!), o specială Caravană Folclorică. Aceasta va fi dat semnalul de începere și gongul final al Festivalului, prin două concerte-omagiu adus muntelui din Grădina Maicii Domnului, pe numele ei de demult: România. Caravana... venea dinspre Roma... *sorgintei noastre* (cum ne-o spune

scriitorul Constantin Zărnescu) și după bucuria oferită Muntelui, acolo unde i se oficiază anual liturghia (pentru care mulțumim tuturor artiștilor!), va pleca spre înțeleapta Atena, nu întâmplător prin Grecia cu zeii ei montani..., locuind înaltul Olimpului.

Să semnalăm aici, că în turneul național de folclor, al Caravanei, includerea Voinesei a reprezentat premiul cel mare oferit Muntelui, la el acasă, prin cântecul și dansul unor ambasadori, nu numai pentru românii înstrăinați pe alte plaiuri, dar și leacuri pentru propria noastră înstrăinare, pe propriile plaiuri, dacă nu ducem spre cei tineri ștafeta necesară, prin permanenta lor angajare, asistată de îndrumările noastre. Caravana, un proiect cultural, agreeat UNESCO ne-a onorat evenimentul, costumată de sărbătoare, cu artiști reprezentând zonele folclorice: prin port, cânt, dans și vârstă. Dobrogea, Moldova, Muntenia, Oltenia... cu repertoriu bănățean, ardelean în repertoriul cuprinzător au adăugat Văii Lotrului, compensatoriu luminilor sale izvorâte din adâncuri, vibrațiile trăirii cu iubire a întregului românesc, dincolo de suferințele trecătoare ale atâtor risipiri ale furtunilor geo-politice. Vocea și expresia chipului ei, trăind cuvintele, ale Daryei Andreea Rus, de doar zece ani, au în ele întregimea... speranței. Să mai amintim aici și grupurile folclorice de la Buzău („Grupul de tradiții Macovei” Com. Padina, jud. Buzău) și din Argeș („Cununa Domneștiului” din loc. Domnești, jud. Argeș), alături de soliști din: Constanța, Dâmbovița, Vâlcea, Dolj, între care tânăra amintită, cu numele darului... speranță.

Miezul zilei de 15 noiembrie, a însemnat competiția sportivă a echipajelor constituite, pe localitate, școală și vârstă. Între cele 14 echipaje, trei erau formate din copii/turiști bucureșteni, aflați în pensiunile din Voineasa (cu cca. 85 de elevi/concurenți de pe Valea Lotrului). Concurenții, bine instruiți la plecare, trebuiau să parcurgă un traseu cu o vedere panoramică, cu 10 puncte de control asistate de organizatori, unde răspundeau testelor culturale pregătite și unde primeau lămuriri, răspunsuri la întrebările proprii..., toate într-o evaluare necesară departajărilor. În acest timp, în sala Căminului Cultural, unde erau expuse și panourile expoziției foto, se evaluau standurile propuse prin regulamentul cunoscut apriori, de juriul organizatorilor. La sosire se mai completa un test de cultură generală, se susținea un program artistic din patru probe... cu tematică montană (poezie, cântec, umor, teatru... maxim 5 minute!). Toți participanții au fost declarați câștigători, primind diplome și medalii, dar trofeele „LOTRU” și „Gheorghe Ploaie” au fost câștigate pe baza punctajelor obținute. Voioșia tuturor, în ciuda oboselii acumulate, vădea reușita unei „școli altfel”, cu altfel de dascăli. Averele de fotografii și filmulețe, de trăiri speciale, într-o zi de sărbătoare a Muntelui, va povesti peste vreme un eveniment pentru care aducem mulțumire organizatorilor și tuturor celor ce au contribuit la realizarea lui, ori l-au onorat prin prezența lor alături de concurenți, ori au trăit emoția artiștilor care ni s-au dăruit, venind de departe... să ne onoreze! Câteva imagini pot vorbi doar superficial despre cele întâmplate... Ansamblul miilor de imagini recoltate cu eroii în peisaj, duse în eter, uneori însoțite de comentarii, vor povesti altfel de Festivalul Muntelui, această sărbătoare ocazionată anual de Voineasa, pe care ne-o dorim mai înfloritoare și vindecată de trecutele traumatisme... ale unor *chirurgi* naționali anacronici!

SATELE CEHEȘTI DIN CLISURA DUNĂRII

Constanța BADEA

Satele cehești din județul Caraș-Severin, aflate pe Clisura Dunării au fost mereu o atracție turistică. În această regiune din Munții Locvei încă se mai păstrează tradițiile și obiceiurile cehilor din Banat, iar natura a fost extrem de darnică cu peisaje uimitoare, aer curat, mori de apă vechi de peste o sută de ani și cascade. Satele cehești de pe Clisura Dunării au apărut din 1820, când un industriaș numit Magyarly, a reușit să convingă câteva zeci de familii cehe să se mute într-o zonă împădurită și nepopulată din Munții Locvei. Acesta se ocupa de exploatarea lemnului și era originar din Oravița. În anul 1823 s-a format primul sat ceh, Sfânta Elisabeta (Elisabethfeld), următorul sat, Sfânta Elena, luând ființă în anii 1824-1825. Ambele sate au fost botezate după numele celor două fiice ale lui Magyarly. Un al doilea val de cehi au fost aduși aici, în anii 1827-1828, ca să asigure paza graniței Imperiului Austro-Ungar. În acea perioadă au fost întemeiate următoarele șapte sate cehești: Bigăr (Bígr), Eibenthal, Ravensca (Rovensko),

Șumița (Šumice) și cel mai mare sat ceh din România, Gârnic (Gernik) dar și satul Frauenwiese (Frauvízn, Poiana Muierii), care în anii 60 a dispărut. Banatul ceh de astăzi este o zonă mult mai cunoscută în Cehia, decât în România. Mii de turiști din Cehia vin să viziteze zona, promovând „Ținutul Banatului Cehesc” în rândul străinilor. Această zonă are și o altă însemnătate pe lângă turism, vacanță și distracție. Toți cehii știu că, în Banat, există singura zonă în care s-a păstrat limba arhaică, cea vorbită de strămoșii lor. Pe lângă aerul curat de munte, aici ai parte de bucatele tradiționale ala căror miresme se simt de departe, și o stare de bine pe care ți-o dau chiar localnicii, pentru care timpul curge mai lin, fără stresul cu care ne-am obișnuit deja la oraș. Nu sunt săraci, dar nici bogați. Cresc animale, au pomi fructiferi și cultivă cartoful. Când nu lucrează pe câmp sau nu pescuiesc, meșteresc ceva. Îi întâmpină cu bucurie pe cei care le trec pragul. Serbează „Lăsatul Secului” ca odinioară, printr-un carnaval numit Masopust, îmbrăcați în spectaculoasele costume naționale cehești, dansând și veselindu-se. Pentru toate astea, între cinci și șase mii de turiști, români și străni, vizitează anu al aceste sate. Cei mai mulți vin din România,

Germania, Italia, Slovacia și desigur din Cehia. Am avut turiști și din Statele Unite, unii dintre ei descendenții familiilor de cehi plecați în urmă cu mulți ani de pe meleagurile noastre. Nepoții acestora au venit să vadă locurile în care au trăit strămoșii lor. Turiștii sunt interesați, în afara locurilor și a morilor, și de tradiția specifică zonei și nu în ultimul rând de produsele naturale și mâncărurile cehești. Îi interesează foarte mult gospodăria și animalele pe care aceștia le au. Își aduc copiii ca să le arate cum au trăit ei sau bunicii, iar animalele sunt un mare punct de atracție. Mulți din generația tânără, de la oraș, de cele mai multe ori văd aici pentru prima dată o vacă, un porc, o capră. Acum, turiștii din Cehia, care vin pentru prima dată aici, sunt bucuroși să audă cuvinte care au dispărut din vorbirea lor curentă. La fel de mare este bucuria când reîntâlnesc obiecte vechi din gospodăria rurală, obiecte uitate de ei demult. Sursele de trai, pentru cehii din Banat, sunt pământurile din zonă și animalele pe care le cresc. Chiar dacă acum nu mai este la mare căutare, în trecut, o sursă importantă pentru locuitori a fost producerea și vânzarea varului, folosit în construcții. Acesta era transportat cu căruța trasă de cai spre locurile de destinație. Cele șase sate cehești sunt valoroase, pentru că reprezintă un fenomen unic de continuitate istorică. Aici s-au păstrat limba și identitatea culturală de-a lungul a două secole.

ATENEUL ROMÂN RIDICAT PE LOCUL BISERICII SFINȚII PATRUZECI DE MUCENICI, METOH AL EPISCOPIEI RÂMNICULUI - NOUL SEVERIN

Pr. Nicolae MOGA

Pe locul actual, unde, acum se află impresionanta clădire a Ateneului Român, a existat una din bisericile mari ale capitalei, numită metohul Episcopiei Râmnicului.

În secolul al XVIII-lea terenul era proprietatea familiei Văcărescu, fiind menționat în documentele vremii sub numele de *livedea Văcărescului*. Însă, prin căsătoria Ilincăi, fiica logofătului Văcărescu Constantin cu vistierul Mihai Cantacuzino,¹ o parte din proprietate a devenit acestuia din urmă. Mihai Cantacuzino este autorul unor lucrări de referință pentru istoria culturii: *Istoria politică și geografică a Țării Românești* și *Genealogia Cantacuzinilor*. Pe acest teren primit ca zestre, Mihai Cantacuzino a ridicat una din bisericile cele mai frumoase ale capitalei, dorind să întemeieze aici o mănăstire. În hrisovul lui Ștefan Racoviță din 11 iulie 1764 se precizează că Mihai Cantacuzino, *acum zidește dumnealui și biserică pe numele Sfinților 40 de mucenici, care hram nu este aici în pământul țării și la loc unde au fost trebuință de biserică, pe Podul Mogoșoaiei, unde nu sunt biserici pren prejur*².

La data de 21 august 1766, Mihai Cantacuzino a cumpărat o altă casă cu un teren generos în vecinătatea *livedea Văcărescului* cu scopul de a mări spațiul pentru fundația sa.³

Vistierul a zidit biserică pentru pomenirea familiei sale și *cu gând ca, fiind eu în viață, s-o pun la orânduială de a face spital, nu de bolnavi, ci ptohotrofon pentru un număr de oameni pe cât aş putea face venit de a se putea hrăni sau o școală ca de 12 copii*.

Dar nu a putut termina ce își propusese și, în septembrie 1775, a încredințat ctitoria sa din București, Episcopului Chesarie al Râmnicului⁴, zidind și o casă ca să fie conac episcopului când vine în București. Mihai Cantacuzino a închinat ctitoria sa episcopului de Râmnic pentru ca acesta să aibă grijă de ea, în lipsa sa din țară și apoi în baza unei prietenii pe care o avea cu chiriarhul de Râmnic, de când fusese în solie în Rusia, în anul 1769.⁵

Metohul Episcopiei Râmnicului va fi menționat în documente sub numele de *metohul episcopiei* sau *episcopia Râmnicului*.⁶

Episcopul Chesarie s-a îngrijit de acest loc pe care l-a îngărdit cu gard, măbind suprafața terenului primit, prin cumpărarea unui alt loc de casă din vecinătatea metohului⁷. Chiriarhul a trecut la cele veșnice, fiind înmormântat chiar la metohul din București, fiind plâns și regretat de mulți, despre care o însemnare arată că, *astăzi, joi, de la opt ceasuri până la nouă din zi, ghen. 9, lt. 1780, s-au dat obștescu sfârșit, îngropându-l a doua zi, vineri, la 6 ceasuri ale zilei, la biserică 40 de mucenici, aici în București, metohul episcopiei*.⁸

Urmașul lui Chesarie, Episcopul Filaret⁹ a continuat și el activitatea de întreținere a bisericii, primind din partea domnitorului, pentru buna întreținere a locului și clădirii metohului, la 8 septembrie 1797, patru oameni care au fost scutiți de dări *pentru cea de a pururea curățenie și înfrumusețare a grădinii ce este la acest metoh*¹⁰.

În vederea punerii în valoare a acestui sfânt locaș, aflat pe Podul Mogoșoaiei, s-au dăruit cele 12 bordeie existente în vecinătate, chiriarhul Râmnicului a acordat despăgubiri proprietarilor, pe baza prețurilor evaluate de maimarbașa și de meșteri.¹¹

În perioada 1782-1787, episcopul a cumpărat alte terenuri, în valoare de 3500 de taleri, măbind suprafața metohului episcopiei, propunând împrejmuirea curții cu zid.¹²

Filaret ajuns în scaunul de mitropolit, în septembrie 1792, a dorit, să ia la mitropolie metohul Episcopiei Râmnicului, dându-i acesteia, ca metoh, casele și biserică Măgureanu, ce fusese metoh al mitropoliei, dar schimbul nu a fost aprobat de către domn.

Clădirile din jurul *Bisericii 40 de Mucenici*, unde adăstau episcopii Râmnicului, când veneau la București, erau spațioase, pentru care motiv erau folosite uneori și ca reședință domnească, mai ales după ce, la 1812, Curtea Nouă de lângă Mănăstirea Mihai Vodă fusese distrusă de un incendiu. După Revoluția din 1821, întrucât, *casele domnești fuseseră avariate, domnul țării s-a mutat în clădirile metohului episcopiei unde și mai înainte ședea, deoarece*

casele mării sale ce se gătise pentru curtea domnească încă nu se isprăvise.¹³

Clădirile spațioase ale metohului sunt atestate și de planurile orașului București și de afirmațiile maiorului D. Pappazoglu, care afirma că în jurul bisericii impunătoare se afla o curte mare cu palate episcopale, înconjurată cu multe case și împrejmuită cu zid. Într-una din aceste case mari a locuit Grigore vodă Ghica¹⁴, până în anul 1821 și se îmbisericea, aici, în ziua citirii sfântului acatist, în postul cel mare, împreună cu toți boierii. D. Pappazoglu depune mărturie că, *am fost față la marele parastas, în timpul când s-au depus rămășițele părinților lui vodă, banul Dimitrie Ghica, în cavoul cel nou al familiei. Era toată boierimea, dimpreună cu vodă, la serviciul funebru și, când a fost sărutarea oaselor, s-a coborât vodă din tronul său domnesc de a îmbrățișat coșciugurile cu oasele părinților săi și le-a sărutat cu lacrimile în ochi. În acea zi s-au făcut milostenii la săraci, s-a dat masă pentru toată sărăcimea aflată la această solemnitate, s-a trimis și vinovaților din pușcărie de mâncare și lumânări, s-au iertat cei cu vini ușoare*.¹⁵

Același Pappazoglu în cartea sa consemnează că: *această biserică mare a Săringarului este lucrată pe dinăuntru după modelul bisericii Sfintei Sofii din Constantinople; are două rânduri de loji pe sus și două rânduri de jețuri pe jos. Sfânta icoană mare a Maicii Domnului era împodobită cu o coroană mare, lucrată cu pietre de smaragd și rubine. La secularizarea mănăstirilor, fostul egumen grec a trimes icoana la Patriarhia din Țarigrad. Ea prețuia până la cinci mii de galbeni și pentru furarea ei, guvernul de atunci a reclamat la Patriarhie. Dar nu știu ce se va fi făcut, căci operația secularizării s-a săvârșit fără nici un control, fără vreun comitet numit pentru o așa importantă operațiune, ci ea a fost lăsată la voia numai a ministrului Cultelor, Golescu, zis Răpilă, și ce a vrut a făcut (vai de monumentele țării, căci astfel de soartă au avut ele întotdeauna)*.¹⁶ *În curtea acestui metoh de episcopie s-a sfințit întâiul drapel al Oștirii Românești, la anul 1830, decembrie în 6, când s-a prezentat boierilor pentru prima oară roata (compania) întâi din polcul (regimentul) întâi, adusă din Craiova, ca model de oștire regulată a Țării Românești. Această companie, de două sute patruzeci de oameni, a fost comandată de praporcic (sublocotenent) Grigorie Lăcusteanu, devenit în urmă colonel. În această companie mă afluam și eu în front, ca iuncăr (cadet, sergent mobil). Sfințirea drapelului s-a făcut față cu toată boierimea țării și cu toți deputații Camerei Legiuitoare (Obșteasca Adunare), căci era deschisă. După ce făcuseră mișcarea armelor, locțiitorul de mitropolit, episcopul Râmnicului, Neofit, împreună cu episcopul Buzăului, Chesarie, și cu episcopul Argeșului, Ilarion, au binecuvântat oștirea și au botezat cu apă sfințită tot frontul roții [companiei]. Boierii, plini de bucurie, față cu generalul Kiseleff și cu ceilalți ofițeri ruși, ne-au îmbrățișat și ne-au sărutat, urându-ne ani norocoși și povățuindu-ne a ne iubi unul pe altul și a fi credincioși drapelului*.¹⁷

La 20 aprilie 1838, un alt episcop al Râmnicului, Galaction a fost înmormântat la metohul Episcopiei Râmnicului de pe Podul Mogoșoaiei, probail în apropierea Episcopului Chesarie.¹⁸

În urma cutremurului din anul 1838, biserică a fost grav afectată așa după cum a constatat arhitectul Villacrosse, care afirma că, dărăpăturile erau multe, turla bisericii amenința să se surpe, arcul ce despărțea altarul de absidele naosului era crăpat și mișcat de la locul său, zidurile erau în foarte proastă stare, neputând fi utilizate la o nouă prefacere. Arhitectul a propus demolarea de urgență a turlei și a zidului de deasupra. De suferit au avut parte și încăperile episcopiei care au fost legate cu fier sau proptite cu lemne, fiind apoi dărmate. Biserica a fost reparată în anul 1844 de arhitectul Iosif Hartl, care, apoi a fost vizitată în anul 1846 de către episcopul rus Uspenski menționând că biserică se află în mijlocul unei curți mari, ridicată în stil gotic, având ornamente în formă de suliță aproape de turlă, fiind înconjurată de clădiri mărunte.¹⁹ Începând cu anul 1848 biserică și școala au început treptat, treptat să se năruiască.

În vederea terminării lucrărilor de consolidare, începând cu anul 1850 s-au publicat numeroase licitații pentru executarea acestora. În anul următor clădirile din jurul sfântului locaș au fost dărmate, apoi s-au făcut numeroase încercări pentru salvarea bisericii. S-au întocmit proiecte în

vederea readucerii la frumusețea inițială, dar costurile mari ale lucrărilor a făcut ca în anul 1860, episcopia a *pus de a astupat cu zid atât ușile bisericii, cât și ferestrele*²⁰, ceea a însemnat că soarta bisericii a fost pecceltuită.

Gheorghe Crutzescu precizează: *La 1864 lăcașul de rugăciune mai era în fință, dar în așa hal, încât se credea că nu fusese niciodată sfințit, nici deschis credincioșilor: Se povestea chiar că în timpul zidirii Sfântului lăcaș, biserica fiind aproape gata, un lucrător căzuse de pe schelă și murise pe loc, și că preoții cerură atunci ca biserică să nu se târnosească înainte de 7 ani, căci așa cereau canoanele. Dar acești șapte ani trecură, și alți șapte, și cu timpul biserică se irosise, fără să fi fost sfințită*.²¹

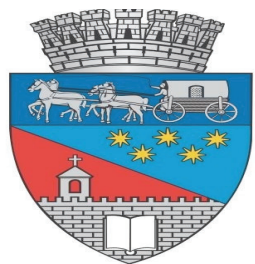
Cu toate intervențiile Sfântului Calinic, Episcopul Râmnicului, pentru a se lua măsuri ca biserică să fie adusă în stare și demnitatea ce i se cuvenea de lăcaș dumnezeiesc, propunere ce a rămas fără urmă, iar la 8 iulie 1868, ora șase dimineața, a avut loc dărâmarea sfântului locaș.

Terenul eliberat de moloz a fost vândut în parte *Societății Equestre Române*, la 1873, care a început construcția în formă rotundă a unei mari clădiri pentru construirea unui circ cu maneaj de cai. După ridicarea temeliei până la un metru și jumătate deasupra pământului aceasta a fost abandonată.

În anul 1886, statul a hotărât să cedeze clădirea începută *Ateneului Român*, cu toate drepturile asupra terenului, cu condiția ca Ateneul să înceapă construirea edificiului său în timp de trei ani de zile, condiție ce a fost îndeplinită și astfel încetează, după un secol, existența *Bisericii 40 de mucenici*.

NOTE:

1. **Dr. Oana-Mădălina Popescu**, *Contextul dărâmării Bisericii celor 40 de Mucenici din București: documente inedite în Martyria*, Revistă de teologie și spiritualitate ortodoxă a Arhiepiscopiei Râmnicului, Anul V (2019), nr. 2, p. 71, vezi despre Mihai Cantacuzino.
2. **Documente privin istoria orașului București**, S.P.C. Muzeul de Istorie al Orașului București, București, 1960, p. 110.
3. **N. Stoicescu**, *Un fost metoh al Episcopiei Râmnicului la București: Biserica Sf. 40 Mucenici de pe Podul Mogoșoaiei în Mitropolia Olteniei*, Anul XXIII (1971), nr. 5-6, p. 371. Vezi și **I. Constantinescu**, *Un fost metoh al Episcopiei Râmnicului la București: biserică Sf. 40 Mucenici de pe Podul Mogoșoaiei în Mitropolia Olteniei*, Anul XXIII (1971), nr. 9-10, p. 736-740, unde sunt publicate 12 documente privind cumpărarea de terenuri.
4. **Atanasie Mironescu**, *Istoria Eparhiei Râmnicului, Noul Severin*, Editura Gutenberg, București, 1906, p. 150: **Pr. Nicolae Șerbănescu**, *Episcopii Râmnicului în Mitropolia Olteniei*, Anul XVI (1964), nr. 3-4, p. 196: **Pr. Prof. Nicolae Șerbănescu**, *Un cărturar iluminist muntean din secolul al XVIII-lea: Episcopul Chesarie al Râmnicului în Biserica Ortodoxă Română*, Anul XCIX (1981), nr. 1-2, p. 89: **Preot prof. Dr. Mircea Păcurariu**, *Istoria Bisericii Ortodoxe Române*, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1981, vol. II, p. 431: **Gherasim Cristea**, **Episcopul Râmnicului**, *Istoria Eparhiei Râmnicului*, Editura Conphys, Râmnicu Vâlcea, 2009, p. 192. Biserica avea doi preoți iar școala avea un dascăl și 12 copii.
5. **Dr. Oana-Mădălina Popescu**, *Contextul dărâmării Bisericii celor 40 de Mucenici ...*, p. 72, precizează în actul de danie că: *ci dar de vreme ce Excelența sa, gheeneralul maior Mihai Cantacuzino...au afierosit o biserică din livadea Văcărescului ce este zidită cu toată cheltuiala Excelenței Sale, la care biserică se prăznuiește hramul patruzeci de mucenici, ca să fie metoh de-a pururi Sfintei Episcopii a Râmnicului, dempreună cu locul ce au cumpărat, ce este acolo, împrejurul bisericii și casa, care cu cheltuiala Excelenței Sale se face, să fie sălaș arhierilor acelei eparhii numai, nu și altor obraze, biserică și sau mirenești, nici rudeniilor Excelenței sale, de se vor întâmpla, pentru ca să poată Episcopii, cei de pe vreme, să împlinescă răvna sârguirii sale. Drept aceea dar, Domnia mea, după datoria ce avem ca domn ce suntem, văzând buna răvnă și osârdie Excelenței sale, care prin anafora au arătat Domniei mele, bine am voit de am întărit această afieroseală*.
6. **Mihai Manolache**, *Viața și activitatea episcopului Chesarie al Râmnicului (1773-1780)* în Biserica Ortodoxă Română, Anul LXXXIV (1966), nr. 1-2, p. 129-151.
7. Idem,
8. Această casă care fusese cumpărată de la Hristodor Niculescu va fi hărăzită de către Episcopul Filaret lui Radu, cântărețul bisericesc al bisericii, în anul 1794, martie 16, care de mic a învățat meșteșugul psaltichiei, în **George Potra**, *Documente privitoare la istoria orașului București (1634-1800)*, Editura Academiei, București, 1982, p. 392-393.
9. **N. Stoicescu**, *Un fost metoh al Episcopiei Râmnicului la București...*, p. 373.
10. **Dr. Oana-Mădălina Popescu**, *Din activitatea pastorală a episcopului Filaret al Râmnicului (1780-1792)* în Martyria, Revistă de teologie și spiritualitate ortodoxă a Arhiepiscopiei Râmnicului, Anul V (2020), nr. 1 (X), p. 66-86, unde sunt publicate documente ale Episcopului Filaret al Râmnicului cu privire la Biserica Sfinții 40 de Mucenici din București, de cumpărare a terenurilor, stabilire de hotar, înlesniri de taxe etc.
11. **George Potra**, *Documente privitoare la istoria orașului București (1634-1800)*, ...p. 430.
12. **N. Stoicescu**, *Un fost metoh al Episcopiei Râmnicului la București...*, p. 373. Casele și bordeiele dărmate valorau între 10 și 89 de taleri.
13. Idem, p. 374.
14. **N. Iorga**, *Izvoare contemporane asupra mișcării lui Tudor Vladimirescu*, București, Editurile: Cartea Românească și Pavel Suru, 1921, p. 177.
15. **D. Pappazoglu**, *Istoria fondării orașului București*, București, 1892, p. 69.
16. Idem, p. 59-60
17. Idem,
18. **Ilie Corfus**, *Însemnările Androneștilor*, București, 1947, p. 78.
19. **N. Stoicescu**, *Un fost metoh al Episcopiei Râmnicului la București...*, p. 376.
20. Idem, p. 378.
21. **Gheorghe Crutzescu** (1890-1950), *Podul Mogoșoaiei. Povestea unei străzi*, 1943, Editura Socec din București, p. 205.

RÂMNICU VÂLCEA

PRIMĂRIA MUNICIPIULUI

Râmnicu Vâlcea, General Praporgescu 14, 240182, Jud. Vâlcea
tel: +40-250-731016 fax: +40-250-731843 primaria@primariavl.ro

www.primariavl.ro

CERTIFICARI MRC-OCS

SR EN ISO 9001:2015 410/C

SR EN ISO 14001:2015 223/M

SR OHSAS 18001:2008 190/HS

SR ISO/CEI 27001:2013 019/SI

PE 29 NOIEMBRIE 2025 SE DESCHIDE TÂRGUL DE CRĂCIUN

Târgul de Crăciun din Scurul Mircea cel Bătrân se deschide pe 29 noiembrie și îi așteaptă pe râmniceni cu multe spectacole deosebite

Primăria Municipiului aduce atmosfera de sărbătoare în centrul Râmnicului sâmbătă, 29 noiembrie, prin deschiderea Târgului Decembrie Magic®, iar pe toată durata desfășurării sale râmnicenii sunt invitați să ia parte la numeroase spectacole de toate genurile. În opt seri magice, scena din Scurul Mircea cel Bătrân va fi gazda unor artiști locali (Teatrul Municipal „Ariel”, Corul „Euphonia” al Filarmonicii „Ion Dumitrescu”, ansamblurile „Tinere Talente Vâlcene”, „Angel Voices”, sau „Zestrea”), dar și a unor interpreți renumiți precum Elena Gheorghe, Adina Roșca și Cătălin Doinaș, Cristina Ene, CRBL, Fuego, Jo, Anda Adam sau Bibi, care vor marca principalele momente ale acestei perioade: praznicul Sfântului Apostol „Andrei”, Ocrotitorul României, Ziua Națională a României, Moș Nicolae, Crăciunul și Revelionul 2026. Atmosfera de sărbătoare va fi completată de prezența în Târgul Decembrie Magic® a standurilor cu produse de sezon (cadouri și articole festive), cu produse alimentare tradiționale, a mai multor unități de alimentație publică și a unui parc de distracții (mașinuțe, trenuleț și carusel). Și la ediția din acest an, vizitatorii târgului se vor putea bucura de tradiționalul patinoar, ale cărui tarife sunt de 10 lei/oră pentru copii, elevi, studenți și pensionari și de 20 lei oră pentru adulți (prețuri în care intră nu doar accesul pe patinoar, ci și închirierea de patine sau folosirea unor „tutori” pentru cei ce doresc să învețe să patineze) și care va funcționa

între orele 10.00 – 20.00 de luni până joi și între 10.00 – 21.00 în week-end-uri. Târgul Decembrie Magic® este o marcă înregistrată a Primăriei Municipiului Râmnicu Vâlcea confirmată prin Certificatul OSIM nr. 200378/2023.

Programul complet al evenimentelor festive de la finele acestui an este următorul:

Sâmbătă, 29 Noiembrie

18.00 – Deschiderea Târgului de Crăciun “Decembrie Magic” și aprinderea iluminatului festiv

18:10 – 19:40 – Recital “Tinere Talente Vâlcene”

19:40 – 20:25 – Concert ELENA GHEORGHE & BAND

Duminică, 30 Noiembrie – „Spirit românesc”

17:30 – 18:30 – Recital “Angel Voices”, prof. coordonator Camelia Clavac

18:30 – 19:30 – „Joc și Voie Bună” cu ADINA ROȘCA și CĂTĂLIN DOINAȘ

Vineri, 5 Decembrie – „Ajunul lui Moș Nicolae”

17:30 – 18:30 – „Veste de Poveste” cu Euphonia și Ariel

18:30 – 19:30 – Spectacol Cristina Ene

Sâmbătă, 6 Decembrie

17:00 – 20:30 – „Kendama Contest” by CRBL

Sâmbătă, 13 Decembrie

17:30 – 18:30 – „Colinde și Povești” cu Ariel și Euphonia

Duminică, 14 Decembrie

18:00 – 18:30 – „Colindăm, colindăm...” cu Ansamblul „Zestrea”

18:35 – 19:20 – Concert Extraordinar FUEGO

Sâmbătă, 20 Decembrie

17:30 – 18:30 – Recital „Angel Voices”, prof. coordonator Camelia Clavac

18:35 – 19:20 – Spectacol JO

Miercuri, 31 Decembrie – „Revelion 2026”

21:30 – 22:15 – DJ Night Fever

22:20 – 23:05 – Concert ANDA ADAM

23:10 – 00:00 – Concert BIBI

00:00 – Foc de Artificii

00:10 – 01:00 – DJ Night Fever

Anul acesta, bradul de Crăciun vine de la o distanță de... 400 de metri!

Ca urmare a desfășurării proiectului cu fonduri europene „Consolidarea, conservarea, restaurarea, amenajarea și sistematizarea verticală a incintei și valorificarea durabilă a ansamblului monument istoric al Bisericii «Toți Sfinții»” derulat de Parohia Toți Sfinții, proiect ce presupune, printre multe alte intervenții, reamenajarea curții lăcașului de cult inclusiv prin tăierea unor brazi și plantarea altor tipuri de arbori și arbuști, Primăria Municipiului a primit cu titlu gratuit un brad înalt de 16 metri, crescut în condiții deosebit de favorabile unei dezvoltări armonioase, pentru a fi amplasat și împodobit în Scurul Mircea cel Bătrân în cadrul Târgului Decembrie Magic®. Operațiunile de tăiere, transport și montare gestionate de către Piețe Prest SA se vor desfășura sâmbătă, 22 noiembrie, începând cu ora 8.00, iar pe durata lor, estimată la cel mult două ore, traficul auto pe Calea lui Traian între Școala „Take Ionescu” și intersecția cu bd. Tudor Vladimirescu va fi oprit pentru a permite intervenția utilajelor implicate. Luminile în Bradul de Crăciun vor fi aprinse împreună cu iluminatul de sărbători în seara de 29 noiembrie, iar Municipalitatea Râmnicului mulțumește Arhiepiscopiei Râmnicului și Parohiei „Toți Sfinții” pentru spiritul civic și pentru contribuția importantă adusă la atmosfera festivă a orașului.

BIROUL DE PRESĂ

FILIALA LSR-OLT DAMIAN STĂNOIU, S-A REUNIT DUPĂ O FRUCTUOASĂ VACANȚĂ CULTURALĂ

Ana VASILE

Joi 23 octombrie 2025, începând cu ora 16.00, scriitorii de la Olt (mulți dintre ei, fiind și membri ai filialei UZPR-Olt, s-au reîntâlnit după o vacanță în care, totuși, au scris! Activitatea a avut loc la Biblioteca Județeană Ion Minulescu din Slatina, în Sala de Lectură a Presei.

Adunarea a debutat cu un moment de reculegere și pioasă aducere aminte pentru cel care a fost colegul nostru, poetul Marian Chiriță din Caracal...

Președinta filialei LSR, Ionela-Eugenia Mateșică, a prezentat bogata activitate culturală din vară, ca actor, traducător de piese de teatru din franceză în română, ca regizor-îndrumător al Cercului de Teatru Școlar de la Izvoarele, dar și ca redactor-șef (și fondator) al revistei școlare „Izvoarele cunoașterii”.

A umat vicepreședinta filialei, Valerica Predescu, relatându-ne din bogata activitate culturală estivală în țară și din afară, ca actor, scriitor și membru al Corului Millenium. Scriitorul-dramaturg și regizor, Ioan Nicolae-Gelu ne-a prezentat detalii despre ultima dramă scrisă, dar și despre revista culturală pe care a fondat-o și o conduce.

Profesoara-critic literar, Margareta Chirițoiu de la Balș, ne-a prezentat detalii referitoare la critica literară la care lucrează în prezent, cu exigență critică profesională, dar și cu multă înțelegere umană care să încurajeze condeierul.

A fost primit un nou membru LSR: scriitorul documentarist și istoric, George Buzatu din Caracal, care ne-a vorbit pe marginea ultimei sale cărți, un documentar de o viață, cu referire la ținutul Romanați, în general, iar la Caracal, în special.

A vorbit și colega noastră, poeta Ionela-Luminița Petcu, autoare de „poezii pentru mămică și pici” (pe care le-a pus

pe note ca muzician). Ne-a vorbit și despre colaborarea cu „Corul Millenium” prin fostul dumneai profesor Alexandru Chirilă-Stanciu, dirijorul-fondator al corului.

A urmat colegul nostru, poetul Cristi Constantinescu; dânsul ne-a recitat două poezii de dragoste curată din satul românesc.

La fel, colega noastră de la Balș, poeta Smaranda Anghel-Drușă, cu poezii de dragoste nealterată pentru soțul dânsiei, chiar după ce decesul i-a despărțit...

Au mai participat activ din sală, următorii membri LSR: Margareta-Mariana Saimac, Ion Saimac și iubitoarele de literatură: Maria Birtulescu, Ana Vasile și Maricela-Paraschiva Buicescu.

Spre final, colegul nostru Paulian Buicescu a recitat un laudațio versificat și binemeritat, compus pentru colega noastră, poeta Smaranda Anghel-Drușă din Balș, cu referire la ultima carte de dragoste pură a dânsiei.

În loc de „la revedere”, s-a propus să mergem la „o cafea literară”, dar în afară de propunător-nu avut-a timp, niciun scriitor...fiecare argumentând că acasă în așteaptă masa de scris...

Viitoarea întâlnire, va fi în ziua de joi 27 noiembrie a.c., ora 15.00!

MIOARA OHÎ -POEZIA SA SE HRĂNEȘTE DIN MEMORIA AFECTIVĂ A COPILĂRIEI

Al. Florin ȚENE

Născută la 5 august 1957, Mioara Ohî (pseudonim literar al Mariei Ohîi) este o poetă și autoare de lucrări educaționale, cu o identitate profesională solid fixată în câmpul pedagogiei contemporane și în cultura vâlceană. Activitatea sa socio-profesională impune profilul unei vocații educative plurivalente: absolventă a Liceului Pedagogic din Râmnicu Vâlcea, licențiată în Științele educației (Universitatea București) și Pedagogie (Universitatea Brașov), formată ulterior prin Master în Management Educațional și Resurse umane, este un profesionist al școlii, format în spiritul vocației de magistrat: educator, învățător, director de instituție de protecție a copilului, consilier școlar, logoped CJRAE Vâlcea, metodist CCD și inspector școlar. Această diversitate profesională devine – în plan literar – o sursă de capital simbolic: poezia sa se hrănește din memoria afectivă a copilăriei, pedagogiei și lumii copilului, de unde titlurile volumelor și metaforele centrale – amintirea ca sursă de identitate lirică.

Prima afirmare literară datează din 1984, în antologia Arcade X a cenaclului „Arcade” – nucleu liric al tineretului intelectual vâlcean din anii ’70–’80. Prezența sa recentă în revistele literare (Vâlcea literară, Semnalul Oltu-

lui, Râmnicului...) o așază în genealogia poezilor regionali contemporani care revin la publicarea de volum în maturitatea culturală. Tripla structură editorială a proiectului poetic din 2025 – Comoara amintirilor (mai 2025), Balul amintirilor (oct. 2025) și Viitorul amintirilor (în curs) – constituie un adevărat ciclu al memoriei – ori o trilogie identitară – în care amintirea devine factor de construcție a eului: trecutul personal se convertește în arhivă existențială, iar memoria – în supra-temă.

Poemul ei este centrat pe: nostalgia ființei (întoarcere la copilărie), pedagogicul ca metaforă (copilul ca principiu ontologic), sacrul rural și religios (Hristos, Boboteaza, tradiția populară), identitatea comunitară (etnicul și folcloricul vâlcean). Tipologia aceasta o apropie – critic vorbind – de filonul posteminescian pietist și de poezii pedagogiei sacre (Roxana Eminescu, Lidia Popița Stoicescu ș.a.) – iar în planul tematicii regionale, devine o verigă între tradiția liricii vâlcene de tip post-Voruță și neomodernismul axat pe memorial, cu filiație spre metaforizarea identitarului.

1. Tema memoriei – este organizatorul structural al imaginarului poetic; nu mai avem „copilăria ca paradis”, ci „copilăria ca ax al ființei”.

2. Motivul religios nu funcționează la nivel retoric, ci axiologic: poezia este o pedagogie spirituală.

3. Poezia Mioarei Ohîi are, în fond, o articulare paideică

– poezia ca educație interioară. În acest sens, Mioara Ohî este reprezentantă a unei linii de neopietism liric educațional. Mioara Ohîi apare în literatura actuală ca o poetă a memoriei și a sacrului afectiv, integrând experiența pedagogică într-o poetică a „amintirii trăite”. Poezia sa este o transfigurare a educației în destin liric, iar „trilogia amintirilor” – proiect editorial unic în contextul vâlcean – poate deveni o marcă literară identitară de generație matură.

Bibliografie primară

Ohîi Maria, *Antologie de poezie Arcade X*, Râmnicu Vâlcea, 1984.

Ohîi Maria (coautor), *Copiii îl urmează pe Hristos*, Didactic Pres, 2006.

Ohîi Maria (coautor), *Consilierea școlară în ciclul primar*, Didactic Pres, 2014.

Ohîi Maria, *Comoara amintirilor*, poezie, Editura Hoffman, Râmnicu Vâlcea, mai 2025.

Ohîi Maria, *Balul amintirilor*, poezie, Editura Hoffman, octombrie 2025.

Ohîi Maria, *Viitorul amintirilor*, poezie, Editura Hoffman (în pregătire).

Bibliografie critică (indicativă)

Vâlcea Literară, nr. 2024–2025 (articole de istorie literară și context comunitar).

Semnalul Oltului, Râmnicului, Argeșului și Severinului, nr. 2024–2025 (reportaje culturale și apariții poetice).

Redimo, nr. 2004–2005 (articole pedagogice cu substrat axiologic, relevante pentru ethosul liric).

MIOARA OHÎ

PICURI DE DOR

E iarnă mult prea aspră între noi
un frig de gheață mă-nfășoară
credeam că necuvintele mă dor
tăcerea gândului mă înfioară
m-am învelit în așteptări
mă doare neubiirea printre rânduri
stâncă să fiu să nu mă doară
inertă stelară în zbor mă înfioară
în vise plutesc cu aripi de nea
mă doare chiar și umbra mea
din inima mea foc călător
plutesc în infinit picuri de dor.

ULTIMA ZI

Era ultima zi împreună
timpul curgea prin noi
mut
n-am știut că prin tine
deja a trecut
prin mine urma
să mai curgă o vreme

să-mi ia vamă la lacrimi
tăcerea o cerne
era ultima zi împreună
tăceam
privirile noastre vorbeau
aminteau
am trăit vreme bună
adio își spuneau
eu am îmbrăcat furtuna
tu liniștea ... totuna
vom privi același cer
aceeași lună
ca două suflete
plutind prin galaxii
dar... nu împreună...

AȘTEPTÂND LA MAREA POARTĂ

Spuneai că n-o să pleci
călător printre stele
pe aripi de vis
spre marele abis
decât năruindu-se luna
îmbolnăvindu-se aerul
soarele mării
și-al cerului nostru
spuneai să credem în lumina
plecată și întoarsă

captivi gemând în chemare
pe aceeași rază
de soare
dar mii de rotiri
măsoară văzduhurile
spuneai că numai singuri
vom recunoaște lumea din oglinzi
crâpele de viață
și-om fi asemenea
apelor vântului pământului
așteptând în nemurire
împlinire
și mi te închipui încă
călător printre stele
purtând cu tine
visele mele
dar nu numai atât
până vocea închide
la Marea Poartă
neuitarea în visuri adunată...

NOUĂ CHEMARE

În mine sunt amintiri fără nume
file pierdute prin albume
mă cheamă glasul din trecut
sufletul un dor tăcut
caut o taină dor de regăsire
e închisă poarta de ispitire

las în urmă tot ce doare
fac lumină în străluciri solare
o frică rece mă spăimântă
ziua caută în zori alinare
odihnesc sufletul ce se frământă
las inima slobodă...nu cântă
ce-a fost se pierde în uitare
apare... o nouă chemare.

CĂUTARE CONTINUĂ

Ai să mă cauți prin timp
am să te cauți mereu
prin norii dantelați
sau prin curcubeu
am să te cauți prin pădurile
cerului fulgerate de neliniști
printre stele bolnave în alt cer
trezite în poarta zilei de ieri
ai să mă cauți în jur și în tot
în zodia tăcerilor ninse
uimire și spaime aprinse
ai să mă cauți în veselie
am să te cauți în nostalgie
ai să mă cauți lăcrimând
am să te cauți suspinând
un fir de lumină va zâmbi
într-o zi ne vom întâlni
prin colțuri de lumi

pe Pământ sau prin Galaxii
în viața aceasta
sau în alte vieți
în veșnicia unui timp
ce a lăsat o filă deschisă
nescrisă....

PRINȚUL VERDE

Prințul verde
craiu noptii mele
aprinde tainic lumină în stele
magie de înnoptare
neliniști fugare
un dor care doare
înflorește inima în șoaptă
pe o rază de lună
visele se adună așteaptă
mângâierea înțeleaptă
Prințul verde
craiu noptii mele
privește printre stele
amintiri născute țesute
între gânduri tăcute
doruri încurcate luminate
ispite regăsite hămesite
gânduri pline cu păcate
le-am strâns pe toate
într-un mănunchi de stele
Nestemate.

SĂRBĂTOAREA CĂRȚII LA „ORIZONT” TIMIȘOARA

Ana-Maria LAZĂR

Recent, la Timișoara, a avut loc festivitatea de decernare a premiilor literare ale Uniunii Scriitorilor (Filiala Timișoara) pentru anul 2024. Juriul a fost format din Adrian Bodnaru (președinte), Borko Ilin, Simona Constantinescu, Mihaela Păsat și Constanța Marcu (membri). Moderatorul evenimentului a fost Corneliu Ungureanu. Au luat cuvântul scriitorii Ioan Marin Almăjan și Marcel Tolcea.

În urma evaluării lucrărilor trimise s-a decis premiarea următorilor autori și volume:
Premiul „Opera Omnia” - Radu Ciobanu, pentru întreaga activitate literară; Premiul Cartea anului pentru poezie - Ioan T. Morar - „Toba de piatră” și Robert Șerban - „Aproape nimic sigur”; Premiul Special al Juriului pentru poezie - Costel Stancu - „Liniștea e un dar de la greci”; Premiul Cartea anului pentru proză - Dumitru Oprișor - „Singurătatea ajunge la toți”; Premiul Special al Juriului pentru proză - Lucian P. Petrescu - „Lucrurile nu vor mai fi niciodată la fel”; Premiul Cartea anului pentru critică, istorie literară, eseu - Pia Brînzeu

- „Shakespeare între cer și pământ”; Premiul special al juriului - Ionel Bota - „Spectacolul poate începe”; Liviu Ornea - pentru traduceri și Marian Odangiu - îngrijire ediții.

STEMA BISERICII ORTODOXE ROMÂNE (BOR)

Gheorghe STANCIU-OPĂTEȘTI

La articolul 1 al Statutului din 16 ianuarie 2008 pentru organizarea și funcționarea BOR, publicat abia la 10 februarie 2020 în Monitorul Oficial, nr. 97, se prevede: „Biserica Ortodoxă Română este comunitatea creștinilor ortodocși, clerici, monahi și mireni, constituită canonic în parohii și mănăstiri din eparhiile Patriarhiei Române aflate în interiorul și în afara granițelor României, care mărturisesc pe Dumnezeu în Sfânta Treime, Tatăl, Fiul și Sfântul Duh, pe temeiul Sfintei Scripturi și al Sfintei Tradiții și participă la viața Bisericii prin aceleași Sfinte Taine, slujbe liturgice și rânduieli canonice”.

Potrivit art. 195 Patriarhia are propriul drapel sub formă dreptunghiulară cu fond alb cu stema oficială imprimată în centru. La art. 196 este prevăzută stema proprie, atât Patriarhiei cât și mitropoliilor, arhiepiscopioilor și episcopioilor. Aceasta are următoarea componență: crucea

patriarhală cu 17 subdiviziuni și cea a Bucureștiului, așezată în centrul stemei pe un scut roșu; crucea este susținută, de o parte și de alta de doi vulturi cu câte un picior, celălalt picior sprijinindu-se pe cinci munți ce reprezintă cele cinci mitropolii (Muntenia, Moldova, Ardeal, Bucovina și Basarabia); deasupra scutului roșu cu crucea este un porumbel argintiu (Sfântul Duh) cu ramura verde de măsline a pacy în cioc; toate acestea sunt așezate pe un blazon albastru având de o parte și de alta câte un înger ca diaconi, nimbați cu aur și amfore presărate cu cruciulițe negre fiecare pe un blazon gri conturat cu mătănii călugărești (negre) ce se termină cu o cruce de același fel; deasupra blazonului albastru și între cei doi îngeri se află pusă mitra arhierască având de-a dreapta crucea și de-a stânga cărja arhierască. Îngerii se sprijină cu picioarele pe o eșarfă roșie, aflată la baza stemei, în centru acesteia fiind înscris „Paște oile mele” (Ioan 21,17). Această stemă a fost compusă de Comisia de Heraldică și publicată în MO din 3 mai 1928 (document nr.10. O simplă reprezentare a stemei, formată

din vulturul bicefal care sprijină cu un picior sabia și cu celălalt sceptrul o găsim imprimată pe veșmintele preoților, pe covoarele și traversele din naos și pronaos, precum și pe marmură sau gresie, în poziție centrală, în fața altarului care, obligatoriu și ea nu trebuie călcată. Este bine de știut că vulturul (cel bicefal) este, în general, simbolul ortodoxiei simbolizând unitatea dintre Biserica Ortodoxă Bizantină și Stat, cu nuanțe și diferențe de la o „biserică” la alta. De exemplu, la ruși stema este așezată pe pieptul vulturului, iar la unii este intercalată și figura legendară a Sfântului Gheorghe.

La Patriarhia Ecumenică vulturul cu două capete reprezintă atât patriarhia Constantinopolului cât și pe cea a Sfântului Munte Athos.

MISTERE PE CĂRĂMIZILE DE LA MĂNĂSTIREA TUTANA

Tutana este un sat din județul Argeș, care aparține de comuna Băiculești și se află situat la 14 kilometri sud de Curtea de Argeș. Mănăstirea Tutana este una dintre cele mai importante centre monahale din România, fiind compusă din biserică, turnul clopotniță, casa domnească și chilii.

Prima atestare documentară este hrisovul lui Radu cel Mare, datat 1 aprilie 1497, în care este atestat „schitul Tutana”. În 1582, Mihnea Vodă, zis Turcitul, reconstruiește biserica pe temelia unei biserici mai vechi, din timpul lui Mircea cel Bătrân. Între 1620-1621, Radu Mihnea reface chiliile. O altă reparație este întreprinsă între 1774-1777. Cutremurul din 1838 a avariat grav biserica. Între 1838-1840 are loc o nouă consolidare, fapt ce a modificat esențial aspectul bisericii, iar turele au fost recondite din lemn. Cu prilejul noii consolidări, biserica este pictată de Costin Petrescu, pictură refăcută în 1942 de către Theodor Petrescu. În timpul cutremurelor din 1977 și 1986, biserica este din nou avariata, producându-se fisuri în ziduri. Începând din anul 1988 au loc lucrări de consolidare și renovare.

Se pare că biserica a fost zidită în secolul al XV-lea de către călugărul Popa Nicodim, ajutat de 11 ucenici. Documentele vechi mai vorbesc de o datare, posibil, mult mai veche.

La Tutana există mai multe enigme nedezlegate. În primul rând, în zidul Mănăstirii Tutana se află o cărămidă stranie, zgrafiată. Pe această cărămidă a fost zgrafiată, înainte de ardere, o figură antropomorfă, izbitor de asemănătoare cu un personaj îmbrăcat în costum de scafandru sau astronaut. De asemenea, incitante sunt și inscripțiile (simbolurile) cu aspect cuneiform, aflate în partea superioară a cărămizii.

Dar, acea cărămidă zgrafiată, cu aspect antropomorf, nu este singura ciudățenie. Biserica

este înconjurată de o adevărată friză, aflată la nivelul ochilor, compusă din cărămizi zgrafiata, cu simboluri slavone și, mai mult decât atât, cu simboluri paleocreștine, surprinzător de asemănătoare cu cele descoperite în grotle de la Basarabi. Aceste elemente readuc în discuție existența unui loc cultic, de inițiere, mult mai vechi, iar primii constructori atestați ai schitului Tutana au refolosit elementele de bază (cărămizile zgrafiata), ca o continuare a tradițiilor mitice paleocreștine.

Nimeni nu a putut explica prezența acelei cărămizi antropomorfe, cu aspect atât de straniu. Reprezintă o zeitate mai veche, sau meșterul cărămidar din partea locului, impresionat de o ciudată apariție (întâlnire de gradul III ?) s-a grăbit să immortalizeze un personaj straniu și contradictoriu.

La fel de enigmatice sunt și scrijeliturile din partea superioară a cărămizii. Acestea par a avea o înșiruire „logică”, extrem de asemănătoare cu scrierea cuneiformă tip asiriană. Dar de când datează? Și ce enigmă ascunde această inscripție?

Dar, însăși denumirea localității ridică o serie de semne de întrebare. Unii specialiști consideră că are legătură cu denumirea zeului roman Tutanus (apărătorul de dușmani) sau chiar al zeului egiptean Toth (eroul civilizator din mitologia egipteană). În orice caz, trebuie menționat că denumirea Tutana reprezintă un unicat în toponimia localităților din România.

Cu toate aceste supoziții, misterul de la Tutana este încă departe de a fi dezlegat. Poate vor trebui întreprinse săpături arheologice, care să întregască dovezile materiale, arheologice.

C. LUPEANU

Constantin Zărnescu este autorul acestei propuneri de monument în Râmnicu Vâlcea.

„Noi trebuie să vorbim întotdeauna despre cele două trăsături fundamentale ale românilor din acest spațiu: latinitatea și statalitatea! păstrarea statului!” (Răzvan Theodore, Cultura vâlceană nr 143, pag. 6, „MIRCEA CEL BĂTRÂN-600 DE ANI DE LA MUTAREA ÎN ÎMPĂRĂȚIA LUI DUMNEZEU, 1418-2018”)

Lupoaica Capitolină amplasată în intersecția de la fostul pod al lui Hozoc. Compoziție foto P. Cichirdan

APEL ARGEȘENI! VÂLCENI! SIBIENI!

AVEM TREI OBIECTIVE COMUNE ÎN ACEST PREZENT
PRIN CARE PUTEM TRANSFORMA VALEA OLTULUI ÎN RAI PE PĂMÂNT:

- CALE FERTATĂ DUBLĂ, ELECTRIFICATĂ, MARFĂ ȘI CĂLĂTORI, ÎNTRE: PITEȘTI- CURTEA DE ARGEȘ-RM. VÂLCEA-SIBIU
- RÂMNICU VÂLCEA-PUNCT NODAL DE MARFĂ PE CALEA FERATĂ
- SĂ FACEM AUTOSTRADĂ SPRE SIBIU ȘI PITEȘTI CU RAMIFICAȚII LA CĂLIMĂNEȘTI, OLĂNEȘTI, GOVORA, OCNELE MARI
- DN 7-CALE REGALĂ ÎNTRE EUROPA DE EST ȘI EUROPA CENTRALĂ ȘI DE VEST
- DECOLMATAREA SAU REAMENAJAREA LACURILOR DE PE OLT

NOTĂ: Întreaga responsabilitate a conținutului articolelor revine autorilor. Articolele, grafica, fotografiile nesemnate aparțin editorului. Revista apare sub incidența Legii 186/2003.

Tipărit la Prodcom Tg. Jiu și PDF în <http://www.culturaarsmundi.ro>, 25 noiembrie 2025

REVISTĂ DE CULTURĂ TRIMESTRIALĂ

produsă de

Asociația ECOSTAR 21, Editura INTOL - PRESS, și SC TINCONT SRL

Editor șef: Petre CICHIRDAN
Director: Mircea VASII
Redactor șef: Bogdan CICHIRDAN
Director marketing: Ligia NICOLESCU
Secretar de redacție: Felix SIMA
Tehnoredactare: Ana-Maria LAZĂR
Colaborator, corector: Tina CICHIRDAN
Seniori editori: Veniamin MICLE
Constantin ZĂRNESCU
Mihai SPORIȘ
Ionuț ȚENE

Publiciști (inclusiv autori foto):

Marian PĂTRAȘCU
Simona Maria KIS
Tanța TĂNĂSESCU
Gheorghe PANTELIMON
Paulian BUICESCU
Emil MANZUR
Vasian MIRCESCU
Gheorghe SPORIȘ
Ana VASILE

Redacția: Calea lui Traian 169, bl. 5, sc. E, ap. 3
Tel./Fax: 0250.736615, 0350.401254, 0746.029824
E-mail: cichirdan@yahoo.com

Website: www.cichirdan.ro; www.culturaarsmundi.ro

ISSN: 2285 - 6919

ISSN-L: 2285 - 6919

Preț: 3 lei